



JAARVERSLAG

2013

VAN DE OMBUDSMAN
VAN CURAÇAO



Viering 10 jarig bestaan van het Bureau Ombudsman



Inhoudsopgave

Voorwoord	6
Dankwoord	6
 Inleiding	 7
 Hoofdstuk 1	 9
Tien jaar ombudsinstituut in vogelvlucht	
 Hoofdstuk 2	 18
Het grondrecht op water nader toegelicht en andere aanbevelingen van de Ombudsman	
2.1 Inleiding	18
2.2 Het feitelijk kader	18
2.2.1 juridische uitgangspunten	18
2.3 Verdere analyse en conclusies	19
2.4 Aanbevolen oplossing en uitvoering	20
2.5. Andere aanbevelingen in het verslagjaar	22
2.5.1 Aanbevelingen inzake 404/2007 KIRz	22
2.5.2 Aanbevelingen inzake KIRz 108/2009 & KIRz 022/2013	22
2.5.3 Aanbevelingen inzake KIRz 104/2013	23
2.6 Parlementaire commissie voor de Ombudsman	23
 Hoofdstuk 3	 24
Een overzicht van de in behandeling genomen klachten	
3.1 Overzicht van klachten behandeld in 2013	25
3.2 Aard van de meest voorkomende verzoeken	34
 Hoofdstuk 4	 37
Een aantal door burgers ingediende klachten nader toegelicht.	
 Hoofdstuk 5	 45
De bedrijfsvoering van het Bureau Ombudsman Curaçao	
5.1 Personele aangelegenheden	45
5.2. Huisvesting	45
5.3 Gevolgde trainingen en cursussen	45
5.4 Financiële verantwoording	45
5.5 Plaatsopnames en hoorzittingen	46

5.6	Aantal ingekomen en uitgaande stukken	46
5.7	Rechten van het Kind	46
5.8	Rechtspositie Ombudsman van Curaçao	46
5.9	Andere functies die de Ombudsman bekleedt	46

Hoofdstuk 6 47

De externe relaties van de Ombudsman

6.1	Algemeen	47
6.2	Ontvangen en afgelegde officiële bezoeken	47
6.3	Dienstreizen	48
6.4	Communicatievormen	48

Hoofdstuk 7 49

Beleidsvisie voor het jaar 2014

7.1	Algemeen	49
7.2	De inrichting van het Bureau Ombudsman Curaçao	49
7.3	Uitbreiding personeelsbestand	49
7.4	Samenwerking met andere Hoge Colleges van Staat	49
7.5	Intensiveren voorlichtingstraject	49
7.6	Rechten van het Kind	50
7.7	Aanpassing van de Landsverordening Ombudsman	50
7.8	Rechtspositie Ombudsman	50

Tot slot 51

Bijlagen 52

- Begrotingsuitputting
- Program: the Third Curaçao International Ombudsman Conference
- Communiqué - Engels
- Communiqué - Spaans
- Landsverordening Ombudsman



mevr. mr. Alba M.T. Martijn
Ombudsman van Curaçao

Foto: Marika Rignalda ©

Voorwoord

Als een Hoog College van Staat dat belast is met de controle van het nationale overheidshandelen heeft de Ombudsman van Curaçao zich in het jaar 2013 verder ingezet voor de bewaking van de behoorlijkheidsnormen hier te lande. De in dit verband uitgevoerde werkzaamheden zijn op beknopte wijze in het onderhavige jaarverslag weergegeven. Zoals wettelijk voorgeschreven is dit jaarverslag kosteloos verkrijgbaar.

In het verslagjaar heeft het instituut van de Ombudsman diverse positieve ontwikkelingen doorgemaakt die in belangrijke mate hebben bijgedragen aan de versterking van het instituut. Deze versterking heeft op haar beurt een positief effect gehad op de resultaten die ten behoeve van de rechtzoekende burger konden worden bereikt.

De Ombudsman heeft zoals in voorgaande jaren ook in 2013 mogen rekenen op de steun van diverse lokale en internationale personen en instanties.

Dankwoord

De Ombudsman wil in het bijzonder bedanken:

de Caribbean International University;
de Nationale Ombudsman van Nederland, dr. Alex Brenninkmeijer;
de Gemeentelijke Ombudsman van Amsterdam en omgeving,
dr. Ulco van de Pol;
de leden van het bestuur van de Stichting Professionalisering Ombudsman, de voorzitter mr. Frank Stüger, de secretaris mr. Glenda Mercalina en de penningmeester mevrouw Claudia Pineda RA.

Een woord van dank gaat ook uit naar allen die jaarlijks de Internationale Conferenties van de Ombudsman ondersteunen.

Een speciaal woord van dank en waardering gaat uit naar de medewerkers van het Bureau van de Ombudsman voor hun bijdrage aan de realisering van de doelstellingen van het instituut. Tot slot bedankt de Ombudsman iedereen die zich op de een of andere wijze heeft ingezet voor de versterking en het behoud van de behoorlijkheid van bestuur in Curaçao.

De Ombudsman van Curaçao,
mr. Alba M.T. Martijn

Inleiding

Voor het instituut van de Ombudsman was 2013 een heel bijzonder jaar. In 2013 is namelijk herdacht dat het instituut van de Ombudsman al 10 jaar actief is op Curaçao. Het Eilandgebied Curaçao van de toenmalige Nederlandse Antillen had reeds in 2001 bij eilandsverordening de mogelijkheid gecreëerd om een Ombudsfunctionaris te benoemen.¹ Deze functionaris is op 29 april 2003 benoemd. De Ombudsman van Curaçao heeft deze mijlpaal samen met de bevolking van Curaçao gevierd en heeft van deze gelegenheid gebruikgemaakt om aan diverse personen, die de afgelopen 10 jaar op bijzondere wijze een bijdrage hebben geleverd aan de ontwikkeling van het instituut, een bewijs van erkentelijkheid uit te reiken.² In de afgelopen 10 jaar heeft het instituut van de Ombudsman altijd mogen rekenen op het vertrouwen van de gemeenschap en in het bijzonder op het vertrouwen van de partijen die het instituut benaderen met een klacht. Dit vertrouwen heeft de Ombudsman in haar dagelijks functioneren ook in 2013 mogen voelen. De vertrouwensrelatie is tweeledig, zowel met de rechtzoekende burger als met het bestuur. Bij de uitvoering van de Landsverordening Ombudsman zal in de regel dan ook samen met partijen, rekening houdende met hun individuele en soms tegenstrijdige belangen, gezocht moeten worden naar de meest aanvaardbare en objectieve oplossing.



De medewerkers van het Bureau Ombudsman staande v.l.n.r. dhr. mr. Keursly Concincion, Senior Jurist tevens plv. Hoofd; mevr. mr. Alba Martijn, Ombudsman; mevr. Senerella Elisabeth, Office Coördinator; dhr. mr. Rick Trenidad, Jurist; mevr. Sulaica Martis, Klachtbehandelaar; dhr. Raymond Mathilda, Secretaris van de Ombudsman. Onderaan v.l.n.r. mevr. Marjorie Tromp, Hoofd Klachtbehandelaar, mevr. Geritne de Windt-Goeloe, Klachtbehandelaar.

1 Eilandsverordening Ombudsfunctionaris Curaçao (AB 2001, no. 69)

2 Pagina 3 geeft een beeld van de viering van het tienjarig bestaan van het Instituut van de Ombudsman van Curaçao, met name van de personen die een bijzondere onderscheiding hebben ontvangen.

Voor wat betreft het instituut van de Ombudsman zelf zijn er vooral in de sfeer van de bedrijfsvoering diverse positieve ontwikkelingen geweest. Zo zijn nieuwe arbeidskrachten aangetrokken, en is er zorg gedragen voor adequate huisvesting en een nieuwe representatieve dienstwagen.

De versterking van het instituut is beslist één van de hoogtepunten van het verslagjaar. Verder moet worden opgemerkt dat er vanwege de open communicatie met de overheid op diverse relevante terreinen, zoals de financiële zelfstandigheid van de Ombudsman, vooruitgang is geboekt. De Ombudsman is zich er echter van bewust dat er nog steeds werk aan de winkel is voor de overheid. Zo is er met name ruimte voor verbetering op het gebied van het tijdig nakomen van de gemaakte afspraken, de medewerking die wettelijk verleend moet worden aan de onderzoeken van de Ombudsman en de naleving van de aanbevelingen. De Ombudsman blijft bereid om de overheid te ondersteunen in haar streven om de nodige behoorlijkheid van bestuur hier te lande te realiseren.

In 2013 heeft de Ombudsman verder een grootschalige informatiecampagne gevoerd en afgerond. Tijdens deze campagne is informatie gegeven over de taak, de werkwijze en de bevoegdheden van de Ombudsman, de Landsverordening Ombudsman, en zijn er tevens voorbeelden uit de dagelijkse praktijk van de Ombudsman nader toegelicht. De Ombudsman heeft gedurende de campagne gebruikgemaakt van televisiestations, radiostations en lokale dagbladen.³

Een ander hoogtepunt van het verslagjaar vormt het onderzoek dat Transparency International op Curaçao heeft uitgevoerd. Dit onderzoek was er onder meer op gericht om de pijlers van de Curaçaose gemeenschap te analyseren op hun integriteit. Aan alle pijlers is uiteindelijk een score toegekend. Uit dit onderzoek is gebleken dat het instituut van de Ombudsman, na de rechterlijke macht, de tweede sterkste pijler is in de landelijke integriteitskolom.

Dankzij de vruchtbare samenwerking met de Caribbean International University (hierna ook aan te duiden als CIU) heeft de Ombudsman in dit verslagjaar een internationale conferentie kunnen organiseren. De Derde Internationale Conferentie voor Ombudsmannen vond plaats op Curaçao van 16 september tot en met 19 september 2013 en had als thema “The role of the Ombudsman as protector of the human and social rights of children and adolescents”. Zoals gebruikelijk hebben zowel lokale als internationale deskundigen gedurende deze internationale conferentie hun kennis en ervaring gedeeld met de aanwezigen.⁴ De conferentie mocht ook nu weer rekenen op deelnemers uit diverse werelddelen zoals Afrika, Europa, het Caraïbisch gebied en Latijns-Amerika.

³ Een speciaal woord van dank gaat uit naar de Stichting SONA voor het beschikbaar stellen van de geldelijke middelen en naar de heren Hebron Adoptie en Robert Emperor voor het coördineren en produceren van de informatiecampagne.

⁴ Een afschrift van het officiële programma van de conferentie, alsmede het communiqué met de conclusies en aanbevelingen zijn als bijlagen aan dit jaarverslag toegevoegd.

HOOFDSTUK 1

Tien jaar ombudsinstituut in vogelvlucht



Inleiding

Op 29 april 2013 vierde het Bureau Ombudsman van Curaçao zijn tienjarig bestaan. Deze mijlpaal werd op feestelijke wijze gevierd. Op 29 april 2013 werd een open dag gehouden voor de hele Curaçaose gemeenschap. Gedurende deze dag werden alle bezoekers getraakteerd op taart en andere versnaperingen. Op 30 mei 2013 vond een meer formele viering plaats voor de bestuurders, parlementariërs en zakenrelaties van het bureau. Tijdens deze gelegenheid gaf de Ombudsman een presentatie met de titel “Tien jaar ombudsinstituut in vogelvlucht”. Dit hoofdstuk is een verkorte versie van deze presentatie, waarin de ontwikkeling die het bureau heeft meegemaakt in de afgelopen 10 jaar nader wordt belicht.



Foto: de heer mr. F. P. Wiel

De besluitvorming

Op 28 maart 2001 heeft de toenmalige gedeputeerde van het Eilandgebied Curaçao, mr. Islelie Pikerie, het ontwerp van een eilandsverordening strekkende tot de instelling van een ombudsman voor Curaçao bij de Eilandsraad ingediend. Op 18 oktober 2001 werd deze eilandsverordening door de Gezaghebber mr. Lizanne Dindial afgekondigd.

Op 24 april 2003 heeft het Bestuurscollege een voordracht ingediend bij de Eilandsraad. In de vergadering van 29 april 2003 besloot de Eilandsraad om mr. F. P. Wiel te benoemen tot Ombudsfunctionaris van het Eilandgebied Curaçao.

2003 | Een moeizaam begin

In 2003 heeft de eerste Ombudsfunctionaris (hierna Ombudsman) van het Eilandgebied Curaçao niet als zodanig kunnen functioneren wegens het ontbreken van financiële middelen. Pas in december 2003 werd zijn begroting goedgekeurd. Hierdoor heeft hij gedurende 2003 geen klachten in behandeling kunnen nemen. Wel trof hij voorbereidingen voor de inrichting en installatie van een telefooncentrale, het opstellen van een communicatieplan, de beveiliging van het gebouw, het aanschaffen van een geautomatiseerd klachtenregistratiesysteem en het IT-netwerk voor het bureau.

2004 | Het bemannen en inrichten van het bureau

De eerste vijf medewerkers van het bureau traden in 2004 in dienst. Het betrof de heer Radameh Da Costa Gomez, secretaris; mevrouw M.I. Tromp als intaker/onderzoeker, mevrouw S.A. Martis als office manager en mevrouw mr. Alba Martijn als senior jurist, tevens plaatsvervangend Ombudsman. De eerste zes maanden was het bureau nog in een restauratiefase. De toiletten werkten niet, er was geen wateraansluiting, de werkomstandigheden waren niet optimaal. Toch begon iedereen vol frisse moed. Gedurende de eerste zes maanden werd veel aandacht besteed aan kennisverbreding op het gebied van administratief- en staatsrecht. Tevens werd een volledige beheersing van de klachtbehandelingsprocedure nagestreefd.

Op 16 augustus 2004 werd het bureau van de Ombudsman operationeel, nadat alle medewerkers waren voorzien van nieuwe computers, de server geïnstalleerd was en het intranet was aangesloten. Vanaf het begin werd veel voorlichting gegeven aan de ambtenaren en de overheidsvakbonden. Via televisie, radio en kranten werd informatie over het instituut verschaft. Vooral de televisiespots over de dienstverlening van de Ombudsman hebben ertoe geleid dat een groeiend aantal burgers de Ombudsman benaderde. In 2004 werd de Ombudsman lid van de Caribbean Ombudsman Association (CAROA).

In oktober van dat jaar trad Curaçao voor het eerst op als gastland voor een conferentie van CAROA.



Al in 2004 bezochten veel op het eiland wonende vreemdelingen de Ombudsman met klachten over de Vreemdelingendienst. Tevens verrichtte de Ombudsman een intensief onderzoek naar de naleving van de mensenrechten van de in de barakken van Koraal Specht opgesloten ongedocumenteerde vreemdelingen.

2005 | De Ombudsman verovert langzaam maar zeker een plaats in de gemeenschap

De bevolking herkende zich de in de televisiespots en kwam met klachten bij de Ombudsman. Zo vond het ombudsinstituut in 2005 steeds meer zijn plaats te midden van de gemeenschap en de bestuurlijke sector. Het informele traject van klachtenbehandeling door middel van rechtstreekse interventie en bemiddeling bij de overheidsdiensten bleek vanaf het begin zeer succesvol: met toepassing van deze methode werden veel burgers snel en effectief geholpen. De Ombudsman en zijn medewerkers konden rekenen op een goede samenwerking met de medewerkers van de eilandsdiensten. Het meer formele en schriftelijke traject van klachtenbehandeling, zoals toegepast bij het onderzoeken van complexe klachten, verliep echter ook toen al zeer moeizaam. Vaak reageerden de bestuursorganen niet tijdig of in het geheel niet op de klachtbrieven van de Ombudsman.

In 2005 werd het samenwerkingsverband met de Nederlandse Nationale Ombudsman geformaliseerd. In dat jaar bleek de behoefte aan rechtsbescherming van de burger tegen de overheids-n.v.'s en -stichtingen steeds toe te nemen. Aangezien de Ombudsman de bevoegdheid miste om klachten tegen deze organisaties te onderzoeken, werden mondelinge 'gentlemen's agreements' gesloten met deze organisaties, waarbij werd overeengekomen dat medewerkers van de Ombudsman in samenwerking met de klachtbehandelaars van de betrokken organisatie de ingediende klachten zouden oplossen.

2006 | Voortzetting samenwerking met de eilandsdiensten

In 2006 nam het aantal burgers dat de Ombudsman voor rechtsbescherming benaderde toe. Het Ombudsinstituut kreeg een vaste plaats in de gemeenschap. De verhouding van de eerste Ombudsman met het Bestuurscollege en de Gezaghebber bleef gespannen vanwege het feit dat deze bestuursorganen regelmatig niet diligent en adequaat reageerden op de klachtbrieven van de Ombudsman. Dit heeft de Ombudsman er echter niet van weerhouden zijn werk onverstoord voort te zetten. Het feit dat in de periode van 2004 tot 2006 zes verschillende Bestuurscolleges van diverse signatuur werden gevormd, werkte niet mee.

Dit belette de continuïteit in de besluitvorming en had een negatieve invloed op de afhandeling van het onderzoek van de ingediende klachten die zonder de reactie van het Bestuurscollege niet konden worden afgerond.

2007 | Een explosieve toename van het aantal ingediende klachten

Het jaar 2007 heeft een explosieve toename van de ingediende klachten gekend. Aanmerkelijk meer rechtzoekenden (1003) hebben met klachten het Bureau van de Ombudsman bezocht dan in het jaar 2006 het geval was (602). Deze cijfers tonen aan dat het bureau voldeed aan een behoefte van het publiek aan een laagdrempelig, gedegen en deskundig bureau dat kosteloos zijn klachten aanhoort en onderzoekt, dat naar de juiste instantie verwijst of dat ten behoeve van de rechtzoekende bemiddelt of intervenieert. Sinds het bureau Ombudsman op 16 augustus 2004 operationeel was geworden, maakte het intussen het achtste Bestuurscollege mee. De bestuurshandelingen in het jaar 2007 hebben geleid tot de introductie van een aantal nieuwe, door de Ombudsman in de praktijk ontwikkelde behoorlijkheidsnormen.

In 2007 werden wederom de meeste klachten door middel van interventie en samenwerking met de eilandsdiensten op een snelle, effectieve en met meestal een positief resultaat voor de burger afgehandeld. De Ombudsman werkte gedurende dit jaar verder aan de verhoging van de kwaliteit van de geleverde diensten en aan de bevordering van de persoonlijke groei van de individuele medewerkers.

2008 | Een explosief jaar voor het ombudsinstituut

Het jaar 2008 was een moeilijk jaar voor het instituut van de Ombudsman. In februari 2008 nam de Ombudsman uit eigen beweging ontslag, nadat hij per ongeluk een onderzoeksnota per e-mail naar bestuurders en het hele ambtenarenkorps tegelijk had verstuurd. Na drie weken besloot de Ombudsman zijn ambt te hervatten, toen gebleken was dat de Eilandsraad geen bezwaar had en dat het juridisch ook mogelijk was.

Medio 2008 ontstond een ernstige vertrouwenscrisis tussen het Bestuurscollege en de Ombudsman toen deze om principiële redenen besloot een zeer gevoelig onderzoek voort te zetten. Dit leidde ertoe dat dit jaar de geschiedenis inging als het dieptepunt in de relatie tussen het Bestuurscollege en de Ombudsman.

2009 | Het jaar van verzoening en samenwerking

De eerste helft van het 2009 werd afgesloten met het afscheid van de eerste Ombudsman, mr. F.P. Wiel, en met de benoeming van mr. Alba Martijn tot de nieuwe Ombudsman van het Eilandgebied Curaçao. Op 30 juni 2009 legde mevrouw Martijn de wettelijk voorgescreven eed af ten overstaan van de voorzitter van de Eilandsraad. Mevrouw Martijn volgde de heer Wiel op die zijn zesjarige termijn op 29 april 2009 beëindigde.

De tweede helft van het verslagjaar 2009 stond in het teken van verzoening en samenwerking, het scheppen van draagvlak en acceptatie voor het ombudsinstituut. Direct na haar benoeming nodigde de Ombudsman de leden van de Adviescommissie van de Ombudsman uit voor een officiële kennismaking met alle medewerkers van het ombudsinstituut. De Adviescommissie fungeerde vanaf medio 2009 tot en met medio 2011 als een waardevol klankbord voor de Ombudsman. De leden van de Adviescommissie waren mr. Ronald Koeyers (voorzitter), mr. drs. Niovis Winklaar (lid) en mr. Marius Römer (lid). De samenwerking met de Adviescommissie was prettig en waardevol.

In 2009 kwam tevens een verzoening met de eilandelijke bestuursorganen tot stand en werden nieuwe samenwerkingsafspraken gemaakt. De Ombudsman ging bovendien samenwerkingsverbanden aan met diverse organisaties in binnen- en buitenland. Eind



oktober introduceerde de Ombudsman de hoorzitting om op deze wijze het beginsel van hoor en wederhoor te kunnen benadrukken, met name in de talrijke klachtzaken die niet konden worden afgerond doordat de betrokken bestuursorganen vijf jaar lang verzuimden schriftelijk te reageren.

2010 | Een nieuw begin vol positieve verwachtingen

Op 10 oktober 2010 hield de openbare rechtspersoon de Nederlandse Antillen op te bestaan en kreeg het

eiland Curaçao de status van land binnen het Koninkrijk. De nieuwe status van Curaçao heeft een aantal wijzigingen gebracht in de rechtspositie, de bevoegdheden, de taak en de werkwijze van de Ombudsman.

De jurisdictie en bevoegdheden van de Ombudsman werden aanzienlijk uitgebreid. Het jaar 2010 heeft zich gekenmerkt door de voorbereidende werkzaamheden die voorafgingen aan de ontmanteling van de Nederlandse Antillen.

Vooruitlopend op de ontmanteling die op 10 oktober 2010 plaatsvond besloten de regeringen van de Nederlandse Antillen en van het Eilandgebied Curaçao om, met ingang van 10 maart 2010, gefaseerd de landstaken over te dragen aan het Eilandgebied Curaçao.

In de praktijk heeft deze uitbreiding ertoe geleid dat gedurende 2010 de klachten tegen de Vreemdelingendienst aanzienlijk toenamen. Door een goede samenwerking met de directie en de contactambtenaren van de Vreemdelingendienst werden de klachten op snelle en efficiënte wijze door de klachtbehandelaars van het Bureau Ombudsman afgehandeld.

In 2010 heeft de Ombudsman namens de Caribbean Ombudsman Association (CAROA) de zesde regionale conferentie van CAROA georganiseerd op Curaçao van 30 oktober tot 4 november. Op 1 november 2010 kreeg het Bureau van de Ombudsman te maken met wateroverlast veroorzaakt door de staart van de voorbijtrekkende orkaan Thomas, die enorme schade heeft aangericht op verschillende eilanden van het Caraïbisch gebied. Door de waterschade moest het bureau tijdelijk worden ontruimd. Vanaf 15 november 2010 tot 15 januari 2011 werd het bureau tijdelijk gehuisvest in het kantoorgebouw van het Bisdomein aan het Julianaplein. Ook in dit nieuwe onderkomen wisten de burgers de Ombudsman te vinden. In december 2010 besloten de Ombudsman en de directie van Caribbean



International University zich gezamenlijk in te zetten voor het organiseren van een jaarlijks terugkerende internationale conferentie om ombudsmannen van het Caraïbisch gebied en van Latijns-Amerika nader tot elkaar te brengen, en met tevens als doel Curaçao tot een centrum te maken voor de professionalisering van de ombudsmannen in de regio.

2011 | Curaçao een centrum voor de professionalisering van de regionale ombudsman

De Ombudsman heeft in 2011 samen met de Caribbean International University de eerste Internationale Ombudsman Conferentie georganiseerd. Op 14 april 2011 sloten de Ombudsman en de Caribbean International University voor dit doel een samenwerkingsovereenkomst in bijzijn van de toenmalige Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport, de heer Lionel Jansen. Deze conferentie was de eerste van een reeks conferenties die jaarlijks op Curaçao plaatsvinden en die ertoe moeten leiden dat Curaçao uitgroeit tot een centrum voor de professionalisering van ombudsmannen. De conferentie vond plaats van 14 tot en met 17 juni.



In 2011 is voorts gestart met de voorbereidingen om het instituut van de Ombudsman los te koppelen van de overheid voor wat betreft het financieel en het personeel zelfbeheer dat de wetgever aan de Ombudsman heeft toegekend.

In september 2011 is op initiatief van de Ombudsman van de provincie Santa Fé (Argentinië), dr. Edgardo José Bistoletti, een samenwerkingsovereenkomst ondertekend door beide ombudsmannen in bijzijn van de rector

magnificus van de Caribbean International University, de heer Vittorio de Stefano. De samenwerkingsovereenkomst biedt de mogelijkheid aan beide instituten om kennis uit te wisselen en gezamenlijk conferenties te organiseren ter bevordering van de kennis van de regionale ombudsmannen en hun medewerkers.

Op initiatief van het Instituto Latino Americano de Ombudsman werd op dezelfde dag een samenwerkingsovereenkomst getekend. Namens dit Latijns-Amerikaanse Instituut tekende de directeur van buitenlandse aangelegenheden van het instituut, dr. Edgardo José Bistoletti. De twee instituten besloten om samen met de Ombudsman van Curaçao en de Caribbean International University in juni 2012 gezamenlijk de tweede Internationale Conferentie voor Ombudsmannen op Curaçao te organiseren.

De Ombudsman heeft in 2011 verschillende doelstellingen verwezenlijkt. Een van deze doelstellingen was het opvullen van de vacatures voor wat betreft de goedgekeurde startformatie van het Bureau Ombudsman Curaçao. De versterking van het team heeft als gevolg gehad dat de dienstverlening kon worden verbeterd en dat de werkdruk aanzienlijk beter kon worden verdeeld. Gedurende 2011 heeft de Ombudsman kunnen constateren dat het niet altijd even duidelijk was voor het nieuwe ambtelijke apparaat wat de taken en bevoegdheden zijn die de Ombudsman toekomen.

Een mogelijke verklaring hiervoor kan zijn de samenvoeging van de ambtelijke apparaten van het land Nederlandse Antillen en het Eilandgebied Curaçao in een nieuwe ambtelijke organisatie. De werknemers van het voormalige land Nederlandse Antillen kenden het instituut van Ombudsman immers niet, terwijl zelfs de ambtenaren die voorheen ten tijde van het eilandgebied bekend waren met het instituut niet met zekerheid weten hoe de wetgever in het land Curaçao invulling heeft gegeven aan het ambt van de Ombudsman.

De Ombudsman besloot op regelmatige basis voorlichting te geven aan de ambtenaren. Het uiteindelijke resultaat moet in ieder geval zijn dat heel het ambtelijke apparaat voldoende geïnformeerd wordt over de taken en bevoegdheden van de Ombudsman, hetgeen de rechtzoekende burger ten goede zal komen.

De Ombudsman heeft in het kader van het vorenstaande ervoor gekozen om in eerste instantie voorlichting te geven aan de ambtelijke leiding van de ministeries van Curaçao. Tijdens de voorlichtingsgesprekken is benadrukt wat de taken zijn van het instituut en waarom het van belang is dat de overheid haar medewerking geeft aan de onderzoeken van



de Ombudsman. Tevens werd van de gelegenheid gebruik gemaakt om het belang van het aanwijzen van nieuwe contactambtenaren te accentueren.

2012 | Een nieuw en dynamisch imago

In 2012 keurden de regering van Curaçao en USONA het projectdossier communicatie van de Ombudsman goed. Hiermee kreeg de Ombudsman de financiële ruimte om een nieuwe dynamische website op te zetten, een enquête onder de bevolking te houden teneinde inzicht te krijgen

in welke mate de bevolking het instituut van de Ombudsman kent en welke waarde ze hecht aan de diensten van de Ombudsman. De enquête werd gehouden door prof. dr. ir. Gilbert Cijntje.

Ruim 60% van de geënquêteerden kenden het bureau, wisten wie de huidige Ombudsman is en lieten zich op positieve wijze uit over de dienstverlening van de Ombudsman aan de bevolking. De financiële bijdrage van USONA bood ook ruimte om een massaal informatie-programma op te zetten dat zowel via de radio als een televisiestation werd uitgezonden en in de kranten werd gepubliceerd.



In 2012 kreeg de Ombudsman een nieuw artistiek en dynamisch logo. De bevolking werd opgeroepen om een logo te ontwerpen voor de Ombudsman. De Ombudsman ontving 43 ontwerpen waaruit een jury het mooiste koos dat tevens de grootste symbolische betekenis heeft.

In maart 2012 sloot de Ombudsman in Mexico City een samenwerkingsovereenkomst met de Voorzitter van de Comisión de Derechos Humanos de México, Dr. Raúl Plascencia Villanueva.

In mei 2012 bracht de Ombudsman een bezoek aan haar collega in Caracas, de Ombudsman van de Bolivariaanse Republiek Venezuela, mevrouw Licenciada Gabriela del Mar Ramirez.

In juni 2012 organiseerden de Ombudsman en Caribbean International University de tweede internationale conferentie. Naast de internationale conferentie werd ook een workshop georganiseerd voor de medewerkers van de organisaties die de internationale conferentie mede financierden.

In september nam de Secretaris van de Ombudsman zijn ontslag om carrière te maken in de politiek. Met grote tegenzin werd met dit ontslagverzoek ingestemd. De heer Da Costa Gomez heeft een grote bijdrage geleverd aan het bureau en aan de organisatie van de internationale conferenties.

Eind december 2012 werd Curaçao opgeschrikt door een vuurwerkexplosie die aan vier mensen het leven kostte. Op indicatie van de Ombudsman heeft de toenmalige Minister-President zijn verontschuldiging aan de bevolking en aan de families van de slachtoffers aangeboden.



De Ombudsman beschikte niet over de deskundigheid om een gedegen onderzoek naar de oorzaak van deze explosie te verrichten. Het jaar eindigde zonder dat er een oplossing werd gevonden ter voorkoming van een volgende explosie.

2013 | Het tiende jaar van het instituut van de Ombudsman en internationale erkenning

Het jaar 2013 is in alle opzichten begonnen als een feestelijk jaar voor het instituut van de Ombudsman. Voor het eerst sinds de oprichting van het bureau bezocht een Minister-President het instituut. Dit vond plaats in maart. Voor deze gelegenheid werd een speciaal programma verzorgd voor drs. Daniel Hodge. Dit bezoek werd zeer gewaardeerd door de Ombudsman en het personeel.

In april vond een tussentijdse bespreking van het International Ombudsman Institute in Wenen plaats, waarin het instituut van de Ombudsman van Curaçao toegelaten werd tot dit prestigieuze instituut als lid met stemrecht.

Op 29 april vierden de Ombudsman en haar team, samen met de bevolking, tijdens een open dag de tiende verjaardag van het instituut.

In mei 2013 werd tijdens de zevende algemene ledenvergadering van de Caribbean Ombudsman Association (CAROA) de Ombudsman van Curaçao gekozen tot voorzitter van deze belangenorganisatie.

In juli 2013 werd het Bureau van de Ombudsman van Curaçao aangewezen als tweede integriteitspijler van het eiland, na het Gemeenschappelijk Hof van Justitie.

Begin augustus 2013 verhuisde het bureau naar een volledig gerenoveerd herenhuis te Scharlooweg 41. Dit herenhuis fungeerde vroeger als een Joodse synagoge en heeft nog steeds de prachtige muurtegels die de gebouwen van de 19de eeuw typeerden.

De derde internationale conferentie voor ombudsmannen werd medio september 2013 gehouden en had als thema de rol van de ombudsman als beschermer van de mensen en sociale rechten van kinderen en adolescenten. Dit jaar participeerden delegaties van 17 ombudsinstituten, met in totaal 78 deelnemers.

Met de resterende financiering van USONA werd een voorlichtingszaal voorzien van de modernste voorlichtingsapparatuur ingericht in het nieuwe kantoor van de Ombudsman. Deze zaal biedt ruimte aan ruim 50 personen. De eerste voorlichting over mediation op scholen werd gegeven door de Ombudsman van de miljoenenstad Neuquén (Patagonië, Argentinië) aan vertegenwoordigers van de schoolbesturen en van de onderwijzersvakbond. De Ombudsman en het personeel van het instituut zijn een ieder die ons instituut

het afgelopen 10 jaar heeft ondersteund en met raad en daad heeft bijgestaan zeer dankbaar. Op Curaçao werden 10 personen op 30 mei 2013 op Curaçao onderscheiden die zich belangeloos hebben ingezet met advies en raad voor het bureau. Op 8 oktober 2013 werden twee Nederlandse ombudsmannen onderscheiden die een waardevolle bijdrage hebben geleverd aan ons instituut.

Dr. Alex Brenninkmeijer heeft zowel de eerste Ombudsman van het Eilandgebied Curaçao als de huidige Ombudsman steeds met raad en daad bijgestaan. Diverse keren werden topfunctionarissen van beide instituten uitgezonden om ons tijdens moeilijke momenten te ondersteunen.

Dr. Ulco van de Pol is persoonlijk samen met mevrouw Petra Visscher naar Curaçao gereisd om gedurende een week alle werkprocedures met het hele team van het Curaçaose Ombudsinstituut door te nemen. Ook aan de jaarlijkse conferenties hebben zowel de heer Brenninkmeijer als de heer van de Pol verschillende keren een persoonlijke bijdrage geleverd. De vriendschap en waardering die voortvloeiden uit deze prettige samenwerking

en ondersteuning zijn de redenen waarom beide Nederlandse ombudsmannen onderscheiden werden door de Ombudsman van Curaçao.



In november 2013 vertegenwoordigde mevrouw Martijn de Caribbean Ombudsman

Association tijdens een in Mexico City gehouden congres van Instituto Latino Americano de Ombudsman. Tijdens dit congres besloten beide organisaties in bijzijn van vertegenwoordigers van het International Ombudsman Institute in de derde week van augustus 2014 een samenwerkingsovereenkomst te sluiten in het stad Cali in Colombia.

Tot eind december 2013 heeft het Instituut van de Ombudsman van Curaçao inmiddels 7.111 rechtzoekende burgers ontvangen.

HOOFDSTUK 2

Het grondrecht op water nader toegelicht en andere aanbevelingen van de Ombudsman

2.1 Inleiding

Fundashon Plataforma Konsulta di Alumnonan Komportashon Ku Hende i Komo Hende (hierna: KoHeHe) heeft bij brief van 26 maart 2012 de aandacht van de Ombudsman gevraagd voor de situatie hier te lande met betrekking tot de toegankelijkheid van voldoende water voor de Curaçaose burger. In de brief van KoHeHe worden een aantal specifieke gevallen genoemd. KoHeHe geeft aan dat er sprake zou zijn van een schending van de rechten van de mens vanwege het feit dat Aqualectra N.V. de levering van water aan burgers opschort wanneer zij hun rekeningen niet op tijd betalen.

De Ombudsman heeft op 24 mei 2012 (nr. 060/2012) de Regering van Curaçao een voorstel gedaan met betrekking tot het gratis beschikbaar stellen van voldoende (drink)water voor de Curaçaose burger. De Ombudsman heeft dit voorstel in het verslagjaar herhaald maar heeft helaas nimmer een reactie mogen ontvangen. Vanwege het onmiskenbare belang van dit onderwerp meent de Ombudsman dat het noodzakelijk is om in dit jaarverslag het standpunt c.q. de bevindingen van de Ombudsman hieromtrent kort weer te geven.

2.2 Het feitelijk kader

Hier te lande is de productie en levering van (drink)water in handen van een overheidsvennootschap, namelijk Integrated Utility Holding (bekend als Aqualectra). Water wordt geleverd nadat een overeenkomst met Aqualectra is aangegaan, waarna de algemene voorwaarden van Aqualectra van toepassing zijn. Levering van water geschiedt door middel van een aansluiting aan het adres van de gebruiker.

2.2.1 juridische uitgangspunten

De drinkwatervoorziening is primair een onderwerp van zorg van de overheid. In het internationale recht wordt het recht tot water erkend als een mensenrecht. Vooralsnog wordt ervan uitgegaan dat dit betekent dat water toegankelijk moet zijn voor eenieder dat dit op zich niet betekent dat water gratis moet zijn. “General Comment 15 Right to Water” (hierna: General Comment) bij het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele rechten (IVESCR) geeft aan dat er een recht tot water bestaat. Artikel 12 van de General Comment bepaalt aan welke eisen het recht tot water minimaal moet voldoen. In de General Comment worden minimumeisen gesteld met betrekking tot de beschikbaarheid, de kwaliteit en de toegankelijkheid van drinkwater.

De Nederlandse Kantonrechter oordeelde in een zaak van 25 juni 2008, LJN BD5759, dat het waterbedrijf niet mocht overgaan tot de opschorting van de levering van water aan de consument vanwege de betalingsachterstand van deze consument. Hiermee zou het recht op water worden geschonden. Deze uitspraak is echter door het Gerechtshof op 2 maart 2010, LJN BL6583, vernietigd.

Het Hof heeft hierbij overwogen dat volgens de General Comment een recht op toegang

tot water moet worden afgeleid. Het Gerechtshof heeft verder, voor zover van belang, het volgende overwogen: “Ook uit artikel 3p van de Waterleidingwet en de (nog niet in werking getreden) Drinkwaterwet vloeit geen verplichting voort om zonder betaling water te leveren.” Het Hof concludeerde derhalve dat het waterbedrijf gebruik mocht maken van zijn opschortingsrecht waardoor impliciet wordt gesteld dat het gebruikmaken van het opschortingsrecht door het waterbedrijf niet in strijd is met het internationale recht. Het Gerecht in Eerste Aanleg van de Nederlandse Antillen heeft in een uitspraak van 17 mei 2010, LJN BM5650, onder meer overwogen dat Aqualectra een overheidsmonopolist is en in zijn algemeenheid terughoudend moet zijn met de uitoefening van het recht tot opschorting gelet op wederzijdse kenbare belangen. Ook de lokale jurisprudentie gaat dus uit van het feit dat de levering van water op zich kan worden opgeschort.

2.3 Verdere analyse en conclusies

De Ombudsman concludeert, mede op grond van de bovenaangehaalde jurisprudentie, dat Aqualectra in beginsel gebruik mag maken van haar opschortingsrecht, mits er sprake is van de door de rechtspraak aangegeven terughoudendheid. Opschorting van drinkwater is dus niet in strijd met het (mensen)recht op water. In het verlengde van het vorenstaande merkt de Ombudsman echter op dat het afsluiten van drinkwater voor de zogenaamde wanbetaler en diens huishouden verstrekkende gevolgen heeft. Talloze onderzoeken wijzen immers op de gevolgen voor onder meer de gezondheid en het welzijn van de mens in die situaties waarin niet over voldoende water kan worden beschikt. Het behoeft naar de mening van de Ombudsman dan ook geen betoog dat een oplossing van structurele aard moet worden gevonden voor deze situatie. De Ombudsman juicht in dit kader het initiatief toe van de overheid om on- en minvermogende burgers bij te staan met een oplossing voor hun betalingsachterstanden. De getroffen regelingen hebben immers als doel om over te gaan tot een heraansluiting van het drinkwater door Aqualectra. Aan deze oplossing kleefde naar de mening van de Ombudsman evenwel het risico dat de verbruiker weer kan geraken in een situatie waarin hij/zij een betalingsachterstand opbouwt en wederom zonder (drink)water komt te zitten.

Zoals de Ombudsman reeds heeft aangegeven bestaat er vooralsnog geen plicht voor de overheid om gratis water te leveren aan de burger. Ingevolge de General Comment kan het leveren van gratis water evenwel niet worden uitgesloten. In dit verband wijst de Ombudsman op artikel 27 van de General Comment dat als volgt luidt:

“27. To ensure that water is affordable, States parties must adopt the necessary measures that may include, inter alia:

(a) use of a range of appropriate low-cost techniques and technologies;

(b) appropriate pricing policies such as free or low-cost water; and income supplements.

(c) Any payment for water services has to be based on the principle of equity, ensuring that these services, whether privately or publicly provided, are affordable for all, including socially disadvantaged groups. Equity demands that poorer households should not be disproportionately burdened with water expenses as compared to richer households.”⁵

Verder is het van belang om aan te geven dat in de statuten d.d. 18 december 2011 van Integrated Utility Holding (hierna: IUH) artikel 2, tweede lid sub f staat aangegeven (kort samengevat) dat IUH bij het nastreven van de doelen van de vennootschap het algemeen belang en de deugdelijke sociaal-economische ontwikkeling van Curaçao in acht neemt.

⁵ Tekst gecursiveerd door de Ombudsman.

Van belang voor het onderhavige betoog is verder artikel 9 van de Nederlandse Drinkwaterwet dat als volgt luidt:

1. *De eigenaar van een drinkwaterbedrijf voert een beleid, gericht op het voorkomen van het afsluiten van een kleinverbruiker.*
2. *Bij ministeriële regeling worden regels gesteld over het beëindigen van de levering van drinkwater aan een kleinverbruiker, alsmede over preventieve maatregelen om de afsluiting van kleinverbruikers zoveel mogelijk te voorkomen.*
3. *De in het tweede lid bedoelde preventieve maatregelen kunnen tevens inhouden dat in bijde regeling, bedoeld in dat lid, omschreven gevallen met daarbijaangeduide instanties overleg wordt gepleegd alsmede dat in die gevallen aan de desbetreffende instantie de in die regeling omschreven gegevens omtrent een kleinverbruiker worden verstrekt.*
4. *De ministeriële regeling, bedoeld in het tweede lid, wordt niet eerder vastgesteld dan nadat de gezamenlijke drinkwaterbedrijven, de consumentenorganisaties en de Nederlandse Vereniging voor Volkskrediet in de gelegenheid zijn gesteld hun zienswijze te geven over de inhoud van de regeling.*⁶

Hoewel het voormelde artikel 9 niet van toepassing is in Curaçao, zou eventueel aansluiting kunnen worden gezocht bij de achterliggende gedachte van dit artikel dat afsluiting van drinkwater moet worden voorkomen.

2.4 Aanbevolen oplossing en uitvoering

De Ombudsman is van oordeel dat het aan te bevelen is om (wettelijke) regelingen te creëren ter oplossing van de in paragraaf 2.1 van dit hoofdstuk gesignaleerde problematiek. Hierbij moet zeker rekening worden gehouden met het feit dat water een onmisbaar element is voor de gezondheid en het welzijn van de mens.

Dat de productie en levering van water in handen zijn van een commercieel overheidsbedrijf maakt dit niet anders nu de commerciële belangen die door Aqualectra worden nagestreefd, conform de statuten van deze vennootschap, ruimte bieden om ook het algemeen belang en de sociaaleconomische ontwikkeling van Curaçao na te streven.

In dit kader is het wellicht relevant om kennis te nemen van het Belgische Drinkwaterdecreet van 24 mei 2002 (Belgisch Staatsblad, 23 juli 2002). Dit decreet bevat, naast kwaliteitsnormen voor drinkwater, ook regels over de wateraansluiting en de kosten voor het waterverbruik. Het biedt ook de grondslag voor de levering van een gratis volume water per gezinslid en de oprichting van een reguleringsinstantie voor drinkwater (vide artikel 5 paragraaf 3 van het decreet).

Op dit moment is de Belgische drinkwatermaatschappij verplicht om jaarlijks per inwonend gezinslid 15 m³ drinkwater gratis te leveren.⁷ Dit decreet, in elk geval het deel van het decreet waarin van overheidswege is bepaald dat minimaal een aantal m³ gratis drinkwater moet worden beschikbaar gesteld per gezinslid, is naar de mening van de Ombudsman een goed uitgangspunt om te geraken tot een structurele oplossing voor de situatie die hier te lande bestaat. Deze oplossing, waarbij er een minimum aantal m³ (drink)water beschikbaar wordt gesteld, is in elk geval niet in strijd met het Curaçaose rechtssysteem.

⁶ Tekst gecursiveerd door de Ombudsman.

⁷ Uitvoeringsbesluit van 13 december 2002 van de Vlaamse regering houdende reglementering inzake de kwaliteit en levering van water, bestemd voor menselijke consumptie.

Bij de uitvoering van een voorstel zoals hierboven genoemd zal uiteraard zoveel mogelijk rekening moeten worden gehouden met het minimum aantal m³ water dat volgens internationale organisaties zoals de World Health Organization (WHO) noodzakelijk is voor het voeren van een menswaardig bestaan.

De Ombudsman is zich ervan bewust dat indien rekening wordt gehouden met de huidige financiële positie van Aqualectra, dit voorstel wellicht niet meteen voor alle inwoners van Curaçao geïmplementeerd zal kunnen worden. Mede in dit verband wordt verder aanbevolen om het voorstel gefaseerd uit te voeren.

Gestart zou kunnen worden met de categorie burgers van wie aantoonbaar vaststaat dat zij on- of minvermogend zijn. Aan deze groep zouden ook de instanties kunnen worden toegevoegd die de zorg hebben voor ouderen, kinderen en andere on- of minvermogen- de personen in de gemeenschap (die bijvoorbeeld verslaafd zijn aan drugs, een handicap hebben en/of aan een geestelijke aandoening lijden). De meest kwetsbare groepen in de gemeenschap zouden naar het oordeel van de Ombudsman voorrang moeten genieten bij de implementatie van een zodanige regeling.

De Ombudsman gaat ervan uit dat de Regering aandacht zal besteden aan het onderhavige voorstel en dat er, gezien de consequenties voor de burgers die getroffen worden door deze situatie, nu wel op korte termijn een beslissing genomen zal worden. Te meer omdat de wijze waarop nu, tegen betaling van Naf. 25, één kubieke meter water bij de van de watervoorziening afgesloten burgers thuis wordt bezorgd geen garantie biedt dat deze burgers over kwalitatief goed water beschikken.

Het water wordt in drums gepompt die vaak onhygiënisch zijn en niet op de juiste wijze kunnen worden afgesloten. Het gevolg is dat deze burgers, vooral de kinderen en de bejaarden, water drinken dat niet voldoet aan de kwaliteitseisen voor schoon en hygiënisch water.



2.5. Andere aanbevelingen in het verslagjaar

In het verslagjaar heeft de Ombudsman zoals gebruikelijk het grootste deel van de bij haar ingediende verzoeken opgelost door middel van mondelinge dan wel schriftelijke interventies. Van de zaken die geleid hebben tot een formeel rapport is het echter belangrijk om inzichtelijk te maken hoe de geadresseerde bestuursorganen hiermee zijn omgegaan. In het verlengde hiervan merkt de Ombudsman op dat de bestuursorganen verplicht zijn, ingevolge de bepalingen van de Landsverordening Ombudsman, om gemotiveerd aan te geven of een aanbeveling van de Ombudsman wel of niet opgevolgd zal worden.

2.5.1 Aanbevelingen inzake 404/2007 KLRz

“Door de onzorgvuldige wijze waarop het bestuursorgaan verzoekers woonerf tegen zijn wil heeft ontruimd, geeft de Ombudsman het bestuursorgaan in overweging om excuses aan te bieden aan verzoeker voor de wijze waarop hij is bejegend. De Ombudsman ziet op grond van het bovenstaande aanleiding om de Minister van Justitie aan te bevelen te onderzoeken in hoeverre aan verzoeker een symbolische al dan niet financiële compensatie kan worden gegeven voor het door hem tijdens de opruimingsactie geleden schade, waarvan de hoogte thans niet meer kan worden vastgesteld.

De hoogte van de compensatie dient uiteraard voorzien te zijn van een motivering. Het is in dit verband dan ook van belang dat de Minister van Justitie op korte termijn de benodigde adviezen inwint om deze zaak inhoudelijk zo spoedig mogelijk af te kunnen handelen.

De Ombudsman beveelt de minister aan om in ieder geval het advies van de uitvoeringsorganisaties WJZ in te winnen. De Ombudsman beveelt de Minister van Justitie voorts aan om procedures en instructies op te stellen die van toepassing zijn op de ambtenaren die belast zijn met de uitoefening van bestuursrechtelijke bevoegdheden.

Voor zover zulke instructies en richtlijnen reeds zouden bestaan, hetgeen de Ombudsman niet ondenkbeeldig voorkomt, doet het bestuursorgaan er goed aan om ervoor zorg te dragen dat deze procedures en instructies daadwerkelijk worden nageleefd. Het is in dit kader aan te bevelen dat de overheid voldoende trainingen verzorgt.”

Reactie Minister van Justitie op aanbevelingen: GEEN

2.5.2 Aanbevelingen inzake KLRz 108/2009 & KLRz 022/2013

“In de onderhavige zaak geeft de Ombudsman de Minister van VVRP in overweging om: alsnog een beslissing te nemen op de brief van 18 november 2008 van de heer R.L.⁸; en te bevorderen dat Ruimtelijke Ordening en Planning in voorkomende gevallen een verzoek van een burger in behandeling neemt conform de algemene beginselen van behoorlijk bestuur.”

Reactie Minister Verkeer, Vervoer & Ruimtelijke Planning op aanbevelingen: GEEN

“De Ombudsman geeft de Minister van GMN in overweging om de procedure van vergunningverlening te (doen) beschrijven en vast te leggen in een beleidsdocument.”

⁸ Geanonimiseerd in verband met de privacy van verzoeker.

2.5.3 Aanbevelingen inzake KLRz 104/2013

“De Ombudsman geeft de Minister van GMN in overweging om de procedure van vergunningverlening te (doen) beschrijven en vast te leggen in een beleidsdocument.

In dit document kan onder meer worden bepaald:

- welke instanties om advies gevraagd moeten worden bij de verwerking van een aanvraag ingevolge de Visserijverordening Curaçao 2004;
- welke criteria gehanteerd worden bij het toekennen van een visgebied aan een vergunninghouder;
- dat de visvergunning zal bestaan uit een beschikking met de voorwaarden waaronder de vergunning wordt verstrekt en een zeekaart waarop het visgebied waarin de visser mag vissen met rode inkt wordt aangegeven ;
- dat jaarlijks een evaluatie moet plaatsvinden van de verstrekte visvergunningen, waarbij met name aan de hand van de scheepsveiligheid van de diverse visgebieden dient te worden onderzocht of er gronden bestaan om de oppervlakte van het toegekende visgebied aan te passen;
- de administratie van de verleende vergunningen te structureren op een zodanige wijze dat inzicht kan bestaan over het aantal vergunninghouders, de vergunde visgebieden per vergunninghouder en de datum van verlening en verloop van de afgegeven vergunningen;
- een officiële digitale zeekaart te ontwerpen waarop duidelijk wordt aangegeven welke visgebieden zijn vergund met vermelding van het nummer van de visserijvergunning van de betrokken visser;
- de bovenbedoelde digitale zeekaart te publiceren op de website van de regering van Curaçao en te doen toekomen aan alle havenautoriteiten;
- te doen inventariseren in hoeverre een informatiecampagne nodig is om de houders van een visvergunning te informeren over de rechten en plichten die voortvloeien uit de wet en de verleende vergunning.”

Reactie Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur op aanbevelingen: GEEN

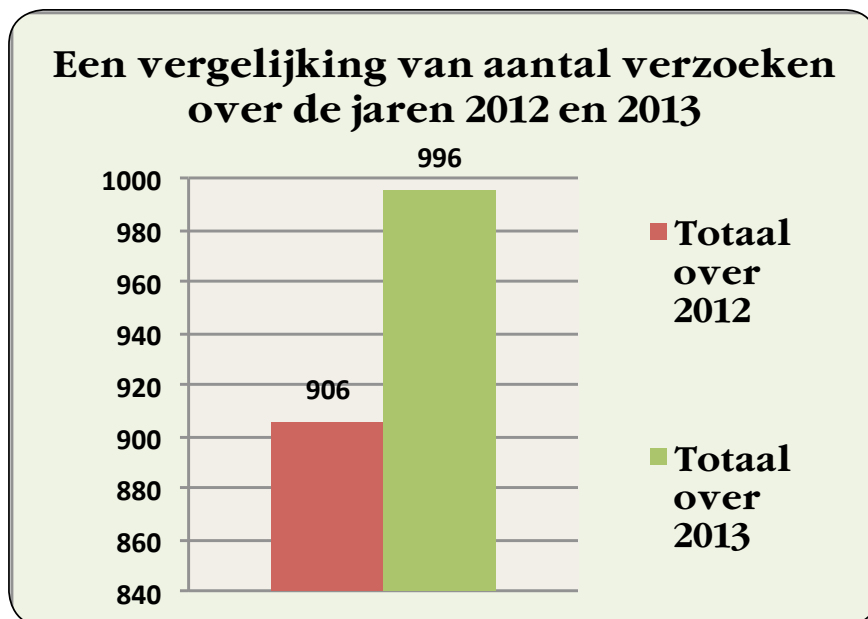
2.6 Parlementaire commissie voor de Ombudsman

De Ombudsman is voornemens om de parlementaire commissie belast met aangelegenheden die de Ombudsman betreffen, te benaderen over de wijze waarop de overheid omgaat met de aanbevelingen van de Ombudsman. De verwachting in dit kader is dat de Staten de mechanismen die zij tot hun beschikking hebben zullen aanwenden om de overheid aan te sporen tot naleving van de bepalingen van de Landsverordening Ombudsman.

HOOFDSTUK 3

Een overzicht van de in behandeling genomen klachten

Veel zaken worden op bovenbedoelde informele wijze opgelost. In 2013 ontving de Ombudsman 996 verzoeken van rechtzoekende burgers en organisaties. In totaal betreft het een vermeerdering van 90 verzoeken in vergelijking met de 906 verzoeken die de Ombudsman in 2012 heeft ontvangen.



Sinds het Bureau van de Ombudsman operationeel is geworden op 16 augustus 2004 tot en met 31 december 2013, hebben 7111 rechtzoekende burgers en organisaties de Ombudsman benaderd om rechtsbijstand. Van het totaal van 996 verzoeken in 2013 hebben 427 rechtzoekende burgers de Ombudsman **persoonlijk aan de balie of telefonisch benaderd** met een verzoek dat niet onder de bevoegdheid van de Ombudsman viel, waardoor het verzoek niet in behandeling kon worden genomen. Het grootste gedeelte van deze rechtzoekende burgers werden met een telefonische afspraak doorverwezen naar de instanties die wel bevoegd zijn om deze klachten te onderzoeken.

Een gedeelte werd desgevraagd bijgestaan met advies over het voorgelegde probleem. Van het totaal van 996 ontvangen verzoeken heeft het bureau 569 klachten in behandeling genomen, waarvan 308 verzoeken formeel ontvankelijk en 261 (formeel) niet-ontvankelijk.⁹

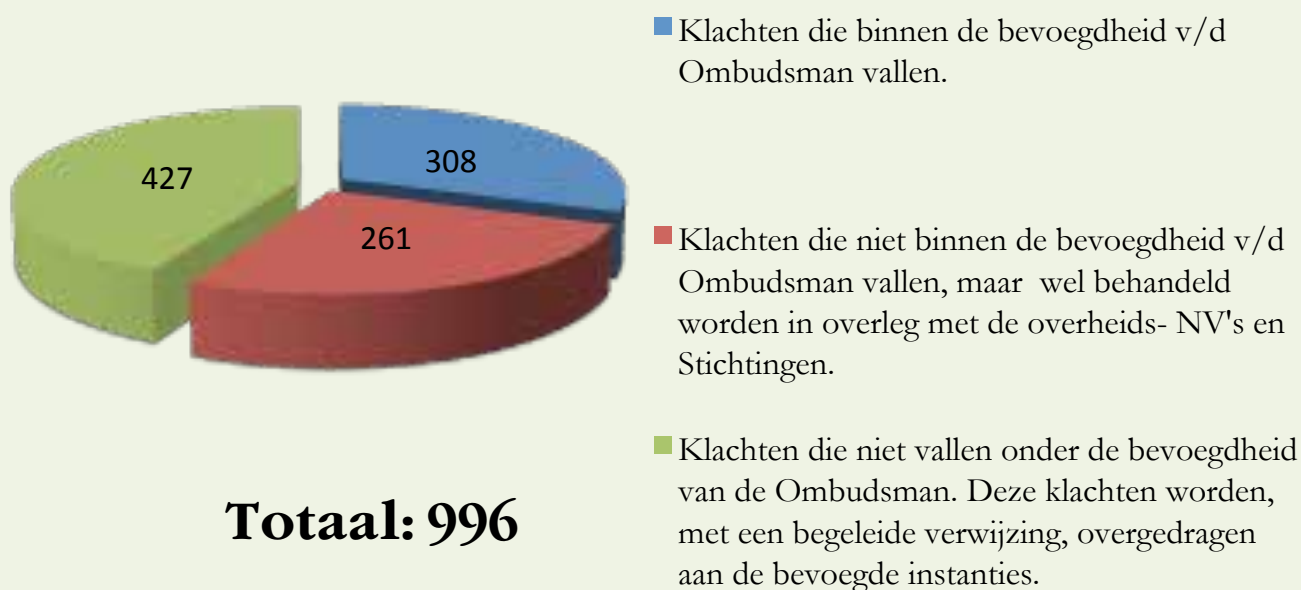
Deze verzoeken werden voornamelijk door middel van interventie behandeld. Bij interventie treedt een klachtbehandelaar namens de Ombudsman in direct contact met de contactambtenaar van de betrokken overheidsdienst om een adequate oplossing voor de klacht te bereiken. Van het aantal van 996 in behandeling genomen verzoeken, zijn reeds 362 verzoeken in 2013 via interventie volledig afgehandeld.

⁹ Het betreft hier klachten die betrekking hebben op gedragingen van overheids-n.v's, overheids-tichtingen en zelfstandige bestuursorganen. Deze klachten werden in overleg met de betrokken overheidsorganisaties op basis van vrijwilligheid behandeld.

3.1 Overzicht van klachten behandeld in 2013

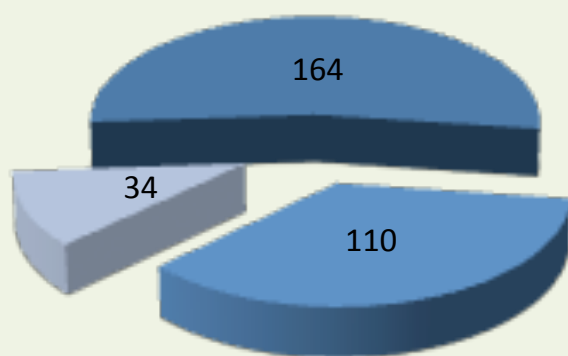
REGISTRATIEPERIODE: 01.01.2013 T/M 31.12.2013		
Aard van de klachtbehandeling	Aantal	
Klachten die binnen de bevoegdheid vallen van de Ombudsman		
- Via interventie opgelost;	164	
- Via interventie behandeld zonder een oplossing te bereiken wegens niet-ontvankelijkheid of ongegrondheid van de klacht en/of wegens gestaakte interventie;	110	
- Nog in behandeling;	34	
Sub totaal		308
Klachten die niet binnen de bevoegdheid vallen van de Ombudsman, maar die wel worden behandeld in overleg met de betrokken overheids-n.v. of -stichting.		
- Via interventie opgelost;	198	
- Via interventie behandeld zonder een oplossing te bereiken wegens niet-ontvankelijkheid of ongegrondheid van de klacht en/of wegens gestaakte interventies;	39	
- Nog in behandeling;	24	
Sub totaal		261
Klachten die niet vallen onder de bevoegdheid van de Ombudsman. Deze klachten werden, met een begeleide verwijzing, overgedragen aan de bevoegde instanties.	427	427
Aantal ingediende klachten		996

Aantal ingediende formele verzoeken per 2013



IN BEHANDELING GENOMEN FORMELE KLACHTEN IN HET VERSLAGJAAR 2013	Aantal
Agrarisch en Visserij Beheer/ Maneho Agrario i Peska	1
Bentana di Informaschon	1
Centraal Testamentenregister	1
Controle en Beveiliging	2
Domeinbeheer	33
Douane Curaçao	4
Financieel Beleid en Begrotingsbeheer	2
Geneeskundige - en Gezondheidszaken	1
Human Resource, Organisatie Ontwikkeling & ICT	5
Inspectie der Belastingen	4
Inspectie Gezondheid, Milieu en Natuur	1
Kasnan di Bario	15
Milieu en Natuur Beheer	1
Minister Algemene Zaken	1
Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening	7
Minister van Financiën	3
Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur	3
Minister van Justitie	5
Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	4
Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1
Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	6
Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening	1
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1
Nieuwe Belastingorganisatie	8
Ofisina pa Bienestar di Mucha (Voogdijraad)	15
Ondernemen (Directie Economische Zaken)	1
Openbare Scholen	3
Openbare Werken	13
Korps Politie Curaçao	9
Publieke Zaken / Burgerlijke Stand	19
Publieke Zaken /Rijbewijzen	5
Regering van Curaçao	10
Ruimtelijke Ordening en Planning (ROP)	9
Sektor di Desarojo Sosial	1
Sektor di Labor	18
Sektor di Tráfiko i Transporte	3
Sentro pa Labor	6
Shared Services Organisatie	4
Toelatingsorganisatie	77
Vergunningenloket	3
Wetgeving en Juridische Zaken	1
Totaal	308

Klachten die *binnen* de bevoegdheid v/d Ombudsman vallen

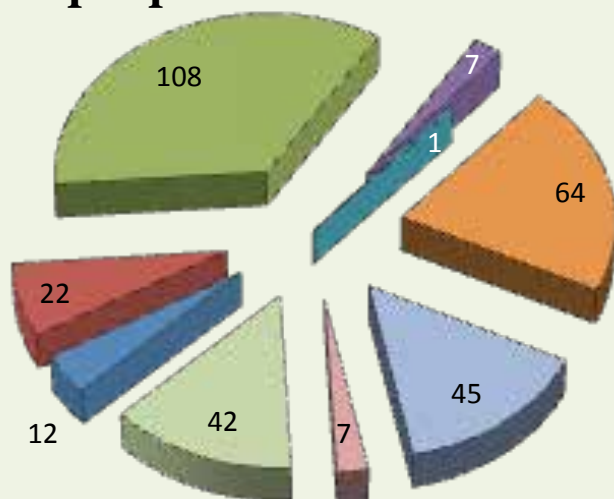


Totaal: 308

- Via interventie opgelost.
- Via interventie niet opgeloste klachten: de klacht was niet-ontv.; de klacht was ongegrond e/o de interventie werd gestaakt
- Nog in behandeling

MINISTERIE	Aantal
Ministerie van Algemene Zaken	12
Ministerie van Financiën	22
Ministerie van Justitie	108
Ministerie van Gezondheid, Milieu & Natuur	7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	1
Ministerie van Verkeer, Vervoer & Ruimtelijke Planning	64
Ministerie van Bestuur, Planning & Dienstverlening	45
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport	7
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn	42
Totaal	308

In behandeling genomen formele klachten per portefeuille van de Minister

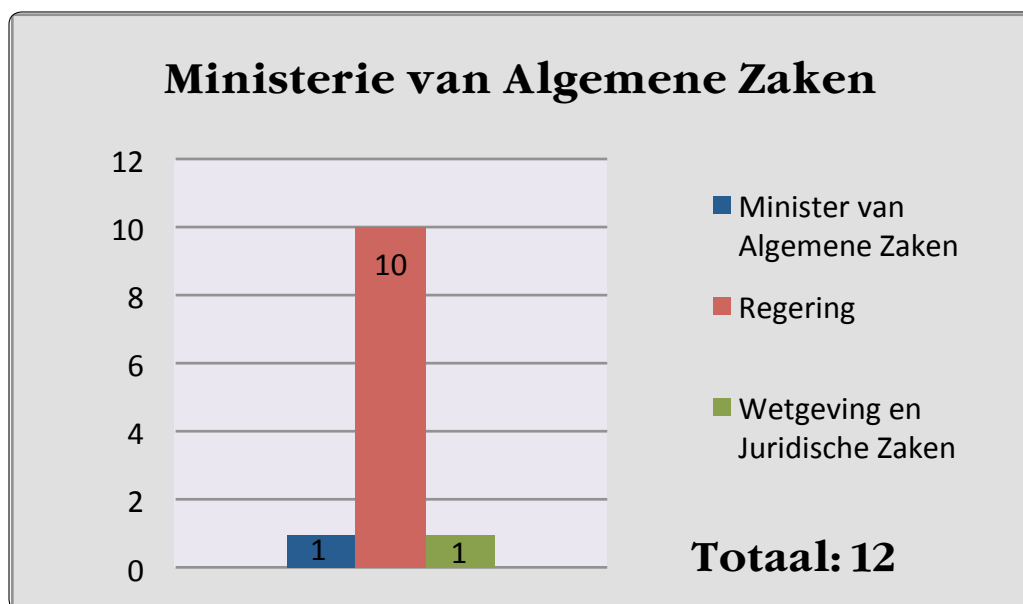


Totaal: 308

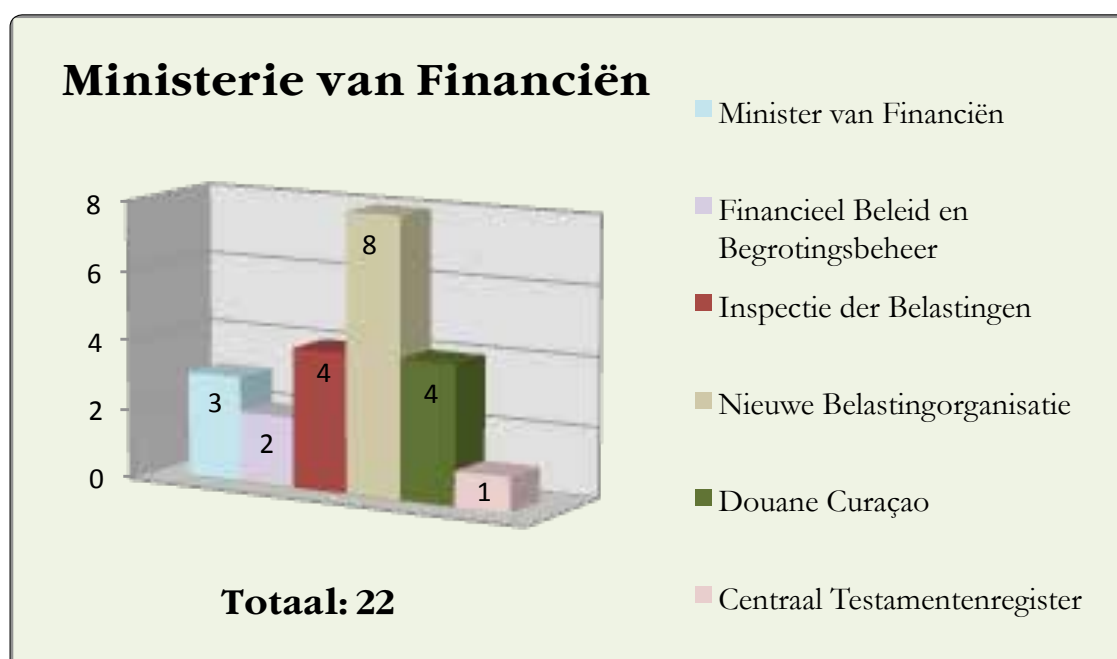
- Min. Alg. Zaken
- Min. Fin.
- Min. Just.
- Min. Gez. Mil. & Nat.
- Min. Eco. Ontw.
- Min. VVRP
- Min. BPD
- Min. OWCS
- Min. SOAW

Specificatie per Ministerie

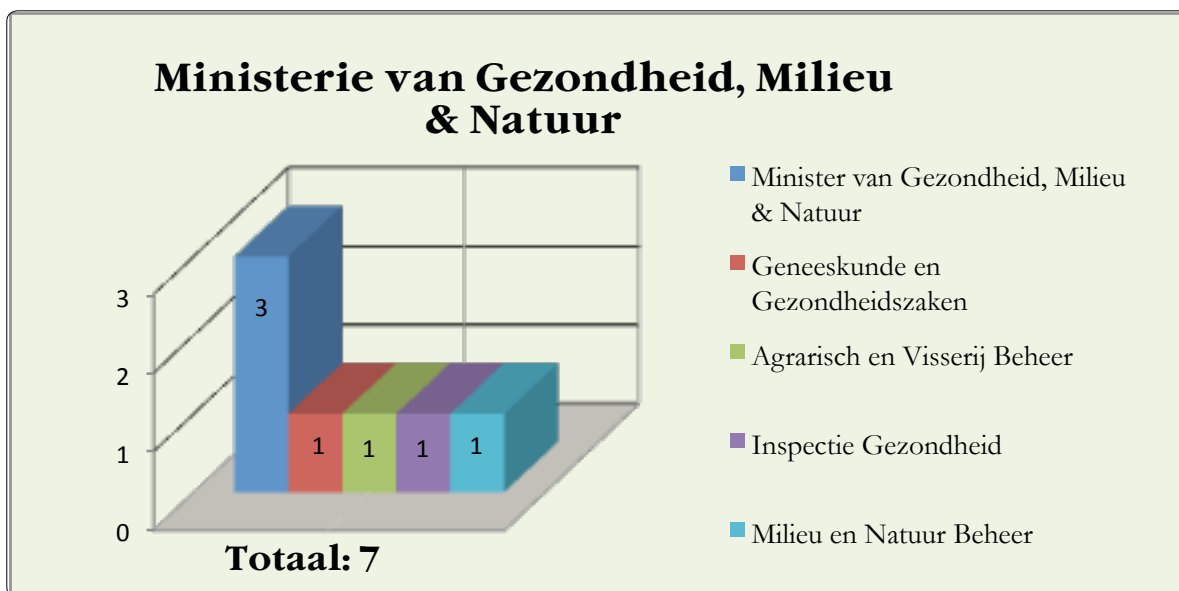
MINISTERIE VAN ALGEMENE ZAKEN	Aantal klachten
Minister van Algemene Zaken	1
Regering	10
Wetgeving en Juridische Zaken	1
Totaal	12



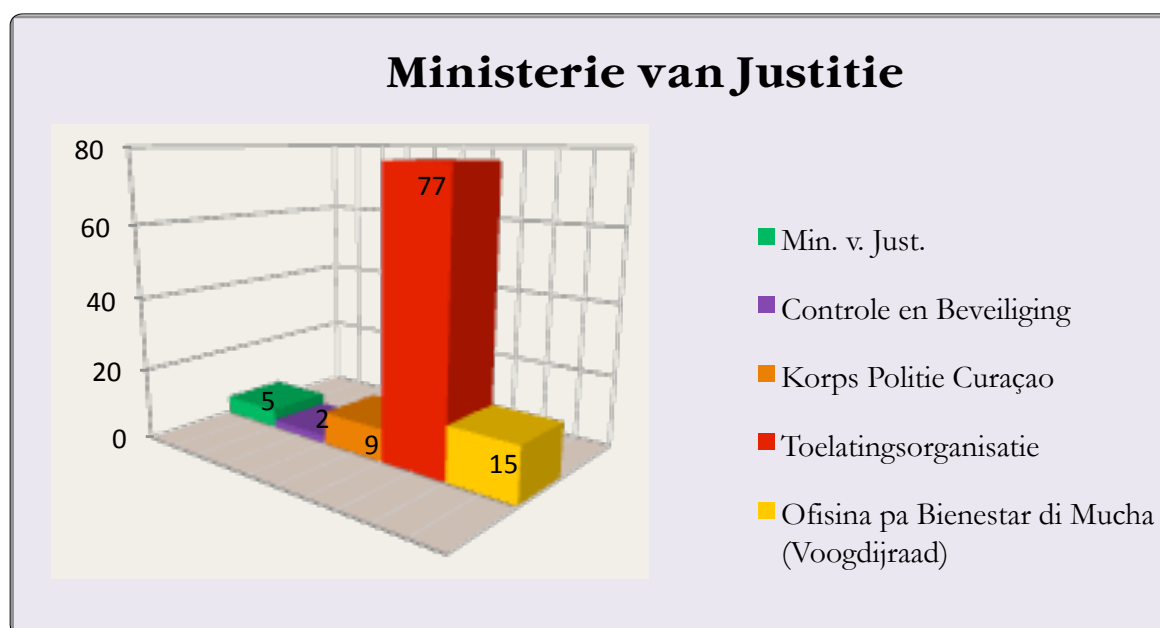
MINISTERIE VAN FINANCIËN	Aantal klachten
Minister van Financiën	3
Financieel Beleid en Begrotingsbeheer	2
Inspectie der Belastingen	4
Nieuwe Belastingorganisatie	8
Douane Curaçao	4
Centraal Testamentenregister	1
Totaal	22



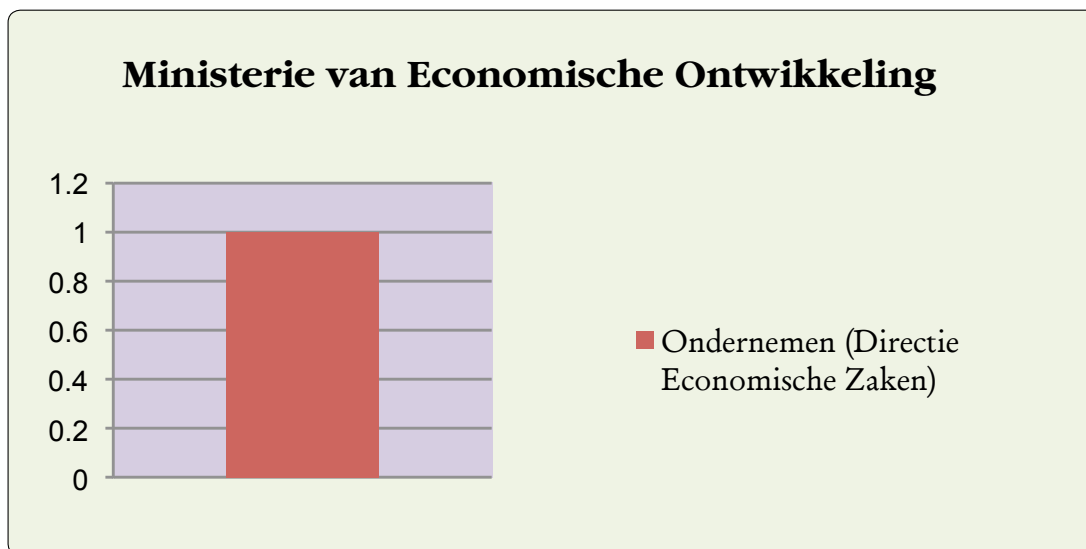
MINISTERIE VAN GEZONDHEID, MILIEU & NATUUR	Aantal klachten
Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur	3
Geneeskunde en Gezondheidszaken	1
Agrarisch en Visserij Beheer / Mancho Agrario i Peska	1
Inspectie Gezondheid	1
Milieu en Natuur Beheer	1
Totaal	7



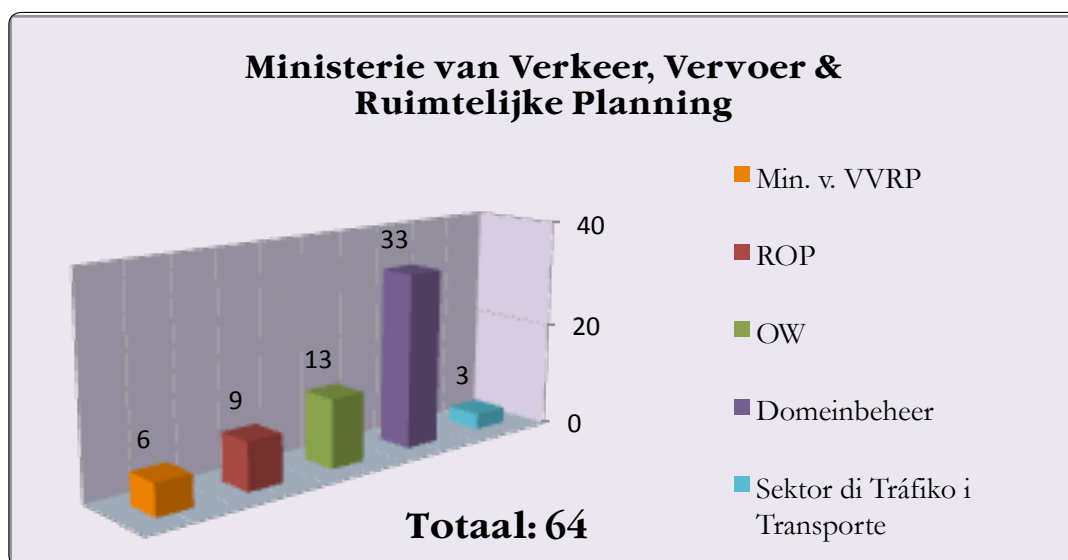
MINISTERIE VAN JUSTITIE	Aantal klachten
Minister van Justitie	5
Controle en Beveiliging	2
Korps Politie Curaçao	9
Toelatingsorganisatie	77
Ofisina pa Bienestar di Mucha (Voogdijraad)	15
Totaal	108



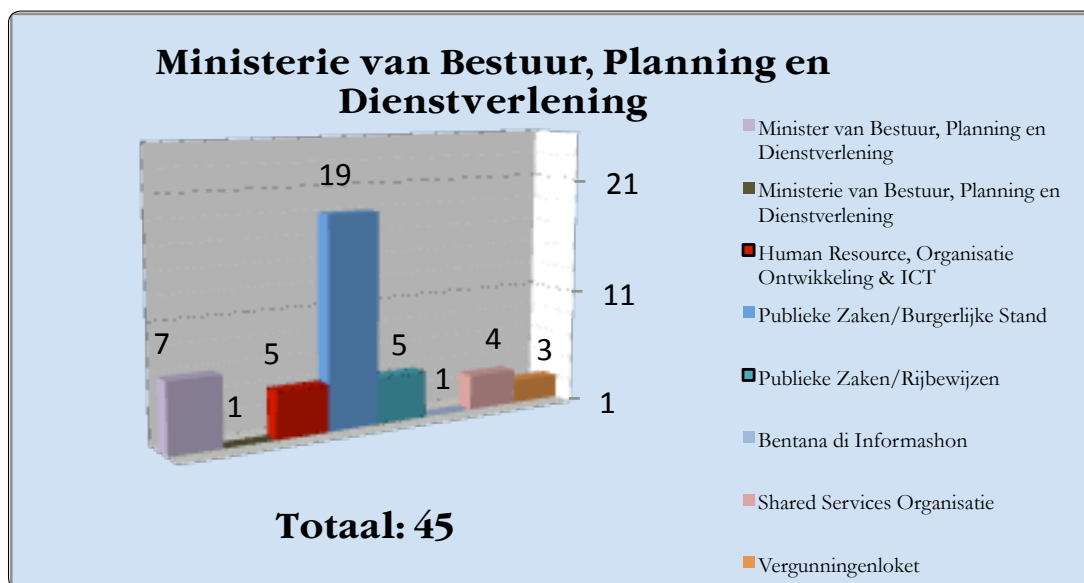
MINISTERIE VAN ECONOMISCHE ONTWIKKELING	Aantal klachten
Ondernemen ((Directie Economische Zaken)	1
Totaal	1



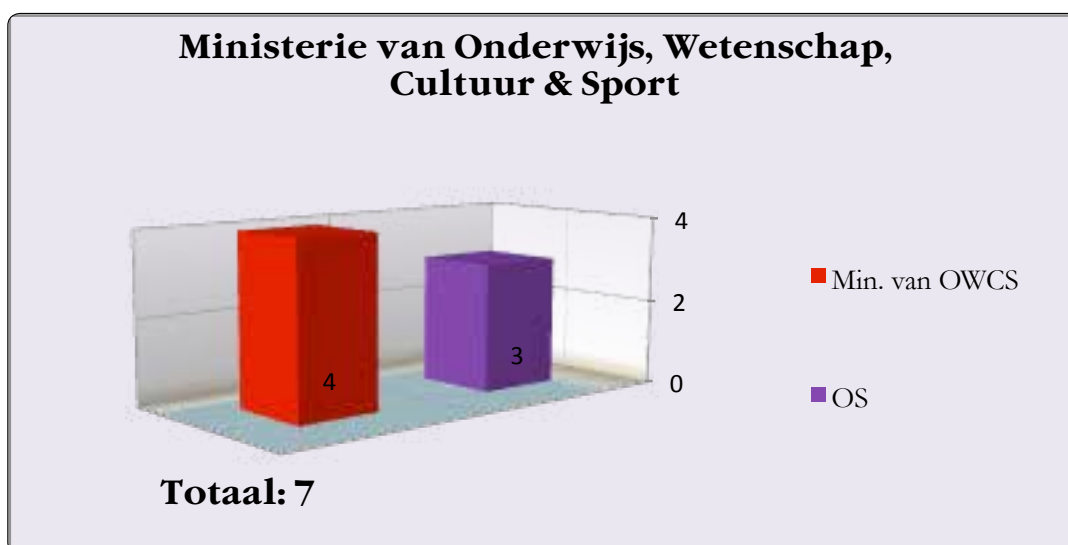
MINISTERIE VAN VERKEER, VERVOER & RUIMTELIJKE PLANNING	Aantal klachten
Minister van Verkeer, Vervoer & Ruimtelijke Planning	6
Ruimtelijke Ordening en Planning (ROP)	9
Openbare Werken (OW)	13
Domeinbeheer	33
Sektor di Tráfiko i Transporte (Afd. Openbaar Vervoer en Keuringslokaal)	3
Totaal	64



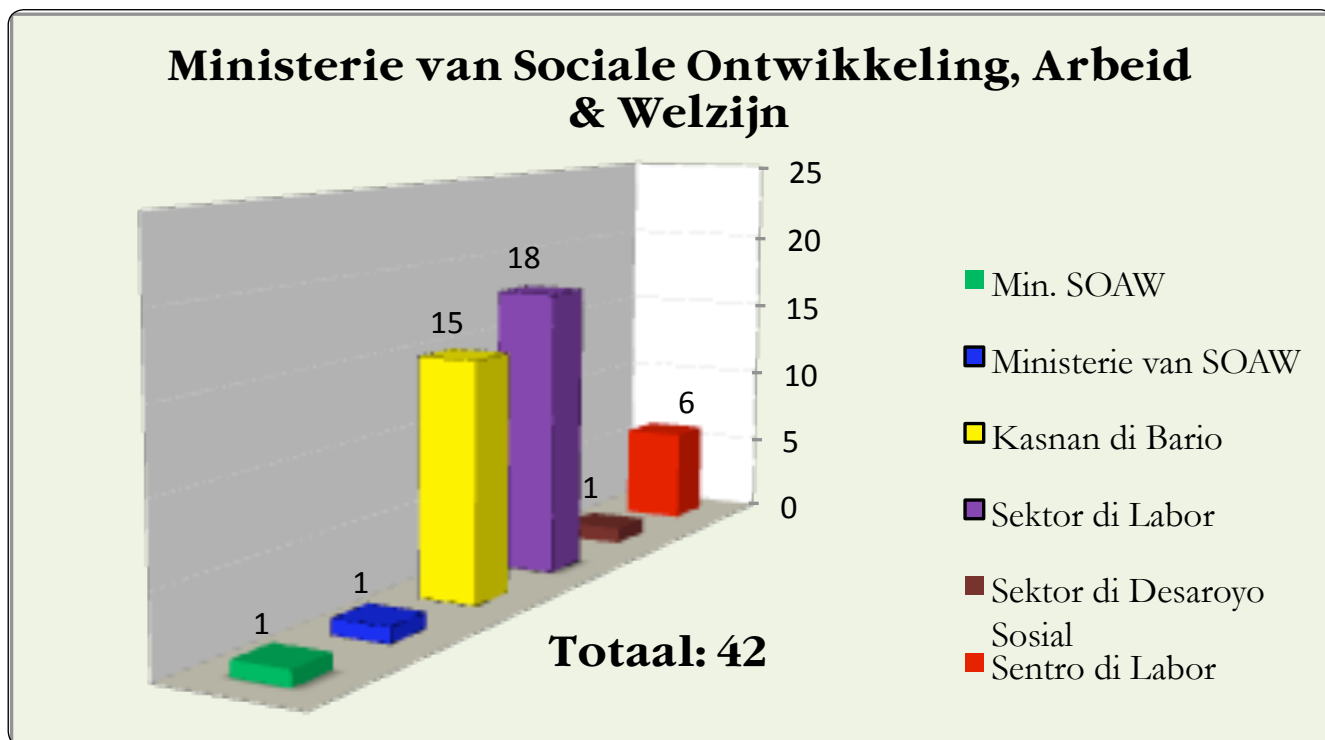
MINISTERIE VAN BESTUUR, PLANNING & DIENSTVERLENING	Aantal klachten
Minister Bestuur, Planning en Dienstverlening	7
Ministerie Bestuur, Planning en Dienstverlening	1
Human Resource, Organisatie Ontwikkeling & ICT	5
Publieke Zaken / Burgerlijke Stand	19
Publieke Zaken / Rijbewijzen	5
Bentana di Informashon	1
Shared Services Organisatie	4
Vergunningenloket	3
Totaal	45



MINISTERIE VAN ONDERWIJS, WETENSCHAP, CULTUUR & SPORT	Aantal klachten
Minister van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport	4
Openbare Scholen	3
Totaal	7



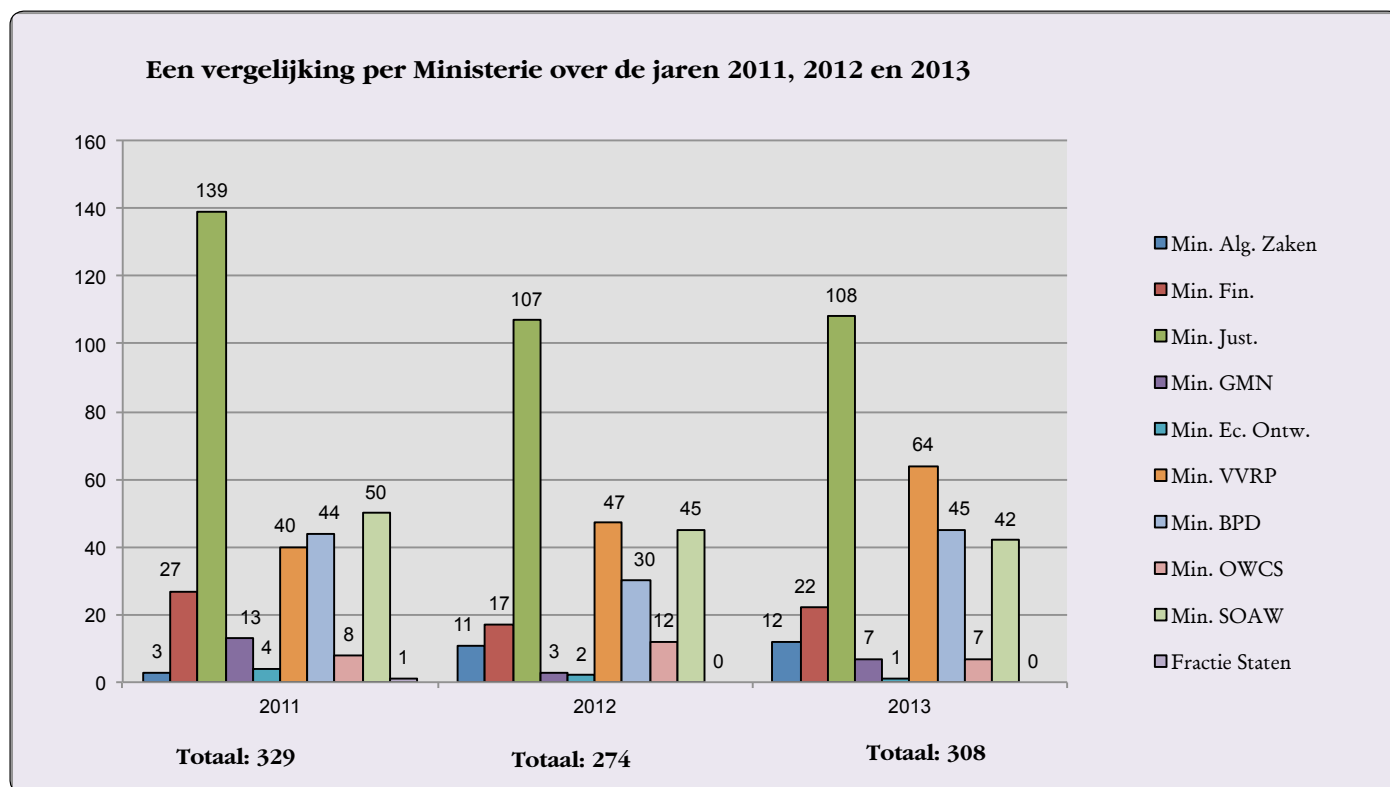
MINISTERIE VAN SOCIALE ONTWIKKELING, ARBEID & WELZIJN	Aantal klachten
Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn	1
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn	1
Kasnan di Bario	15
Sektor di Labor	18
Sektor di Desaroyo Sosial	1
Sentro di Labor	6
Totaal	42



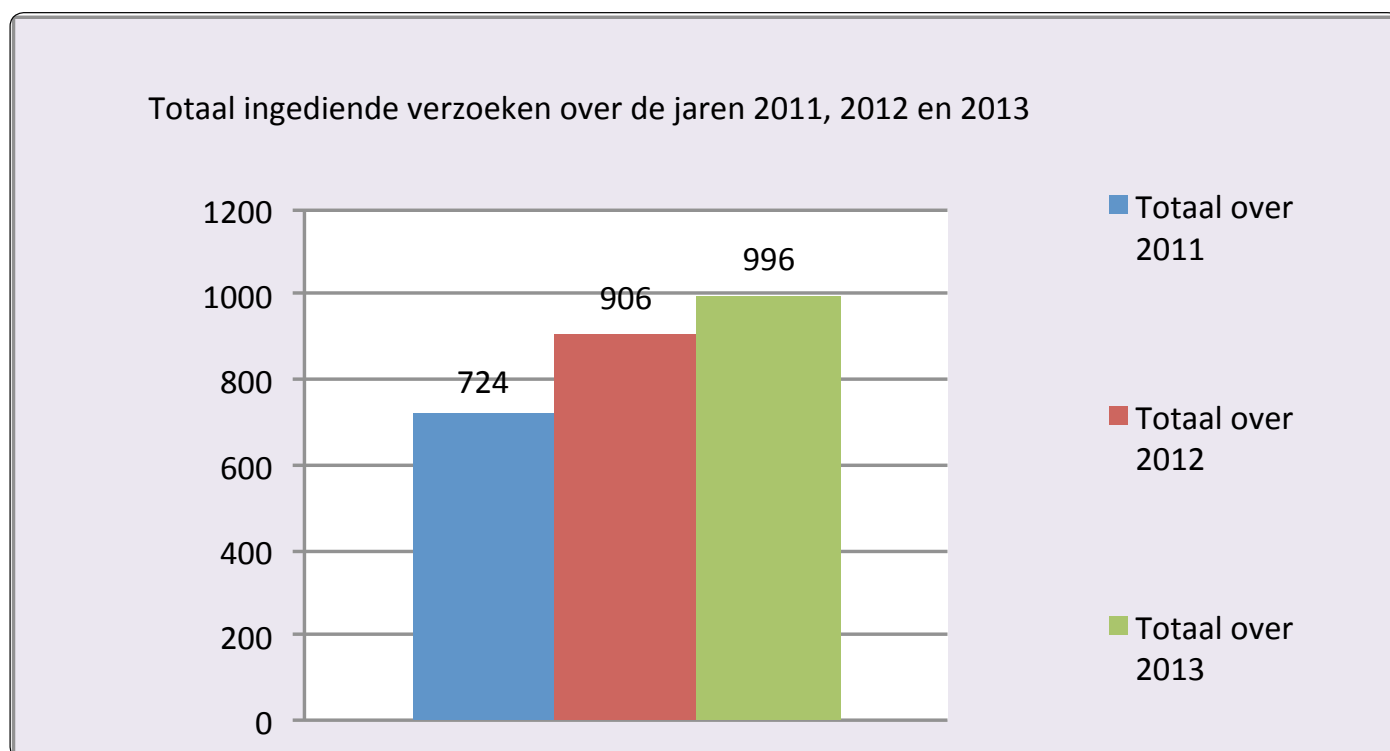
Een vergelijking per ministerie over de jaren 2011, 2012 en 2013

EEN VERGELIJKING PER MINISTERIE OVER DE JAREN 2011, 2012 EN 2013	Aantal Per 2011	Aantal Per 2012	Aantal Per 2013
Ministerie van Algemene Zaken	3	11	12
Ministerie van Financiën	27	17	22
Ministerie van Justitie	139	107	108
Ministerie van Gezondheid, Milieu & Natuur	13	3	7
Ministerie van Economische Ontwikkeling	4	2	1
Ministerie van Verkeer, Vervoer & Ruimtelijke Planning	40	47	64
Ministerie van Bestuur, Planning & Dienstverlening	44	30	45
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur & Sport	8	12	7
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn	50	45	42
Fractie Staten	1	0	0
Totaal	329	274	308

Een vergelijking per Ministerie over de jaren 2011, 2012 en 2013



Totaal ingediende verzoeken over de jaren 2011, 2012 en 2013



3.2 Aard van de meest voorkomende verzoeken

1. Kas di Bario

De klachten van de burgers tegen Kas di Bario (voorheen Regiokantoor /Ban Bario Bek) betroffen alweer het niet met de gewenste voortvarendheid behandelen van aanvragen om diverse materiële voorzieningen. Het betreft hierbij voornamelijk de aanvragen voor onderstanduitkeringen en de toeslag ter aanvulling van het ouderdomspensioen. De vastgestelde afhandelingstermijnen worden herhaaldelijk niet nageleefd.

In dit verslagjaar werd een andere contactpersoon van Kas di Bario aangewezen. Hij fungeert als contactambtenaar van het hele ministerie van SOAW voor de Ombudsman. Hoewel de klachtbehandelaars van de Ombudsman moesten wennen aan de nieuwe situatie, verliep het contact prettig. Het valt op dat men bij Kas di Bario zijn best doet; als er een interventie verzocht wordt, dan wordt op diligente wijze medewerking verleend om tot een oplossing te komen. Deze diligente werkwijze heeft ertoe geleid dat het aantal verzoeken over de dienstverlening van Kas di Bario in dit verslagjaar een verlaging vertoont.

2. Domeinbeheer

De meeste verzoeken betroffen in het verslagjaar wederom de lange wachttijden voor de afhandeling van ingediende verzoeken om toekenning van het recht op erfpacht op een perceel domeingrond, de verzoeken van erfgenamen om verdeling van een vroeger door het Eilandsbestuur aan een overleden ouder of grootouder in huur gegeven perceel domeingrond; legalisatie van op illegale wijze toegeëigende percelen; de lange wachttijden voor de verkaveling van huurgronden en de omzetting van het huurrecht op het verkavelde terrein in het recht van erfpacht op een tot het verkavelde terrein behorend perceel.

Domeinbeheer heeft nog steeds geen contactambtenaar aangewezen voor de Ombudsman. Op informele wijze krijgen de klachtbehandelaars informatie van één bepaalde medewerker. De overige contacten verlopen echter heel moeizaam door gebrek aan medewerking. Het aantal verzoeken over de dienstverlening van Domeinbeheer vertoonde in dit verslagjaar alweer een verhoging, hetgeen niet verwonderlijk is vanwege het reeds hierboven vermelde gebrek aan medewerking. Het oplossen van de klachten door middel van interventie verloopt zeer moeizaam doordat het ombudsinstituut geen reactie krijgt op aan deze organisatie gerichte verzoeken en klachtbrieven.

3. Publieke Zaken/Burgerlijke Stand

De verzoeken die betrekking hebben op de gedragingen van Publieke Zaken/Burgerlijke Stand betreffen voornamelijk de wijze van intrekking of vervallenverklaring van het paspoort gedurende de buitensporig lange termijn die de dienst kennelijk nodig heeft om een onderzoek te verrichten naar de legaliteit van de persoonsdocumenten van de betrokken burgers.

Het ombudsinstituut wordt ook benaderd met verzoeken die betrekking hebben op de lange termijn voor de afgifte van een stamboomverklaring. Deze termijn duurt vaak langer dan zes maanden terwijl de stamboomverklaring nodig is voor het afwikkelen van erfenissen en boedelscheidingen.

Het aantal klachten tegen deze dienst vertoont in dit verslagjaar een verhoging. De Ombudsman constateert dat het aantal klachten per jaar onvoorspelbaar is. In dit verslagjaar verliepen de interventies van de Ombudsman bij deze dienst zeer moeizaam. Ook Publieke Zaken /Burgerlijke Stand heeft geen toegewezen contactpersoon voor de Ombudsman.

4. De Toelatingsorganisatie

Vergeleken met het vorige verslagjaar zijn de klachten van rechtzoekende burgers over de dienstverlening van deze organisatie gedaald. In totaal werden 77 klachten geregistreerd.

Het betreft hier klachten die voornamelijk betrekking hebben op het gebrek aan voortvarendheid waarmee de Toelatingsorganisatie een verzoek om een vergunning tot tijdelijk verblijf of een verlenging van de vergunning tot tijdelijk verblijf behandelt.

Enkele redenen waarom de buitenlanders als rechtzoekende burgers de Ombudsman benaderen:

- Afwijzing van een aanvraag tot verblijf nadat het toeristische verblijf reeds overschreden is;
- Overschrijding van de gestelde termijn voor verlengingsaanvraag;
- Het door enig oorzaak vervallen van de geldigheidsduur van de vergunning;
- Buitenlanders die binnen de gestelde termijn niet over de vereiste documenten beschikken.

Deze verzoeken zijn bij de Ombudsman niet ontvankelijk aangezien bij de afgifte van een beschikking een administratiefrechtelijke voorziening voor de burger openstaat. Deze groep “niet-ontvankelijke verzoekers” van de Toelatingsorganisatie voldoet vaak ook niet aan de wettelijk gestelde eisen van de Ombudsman.

Hierbij dient opgemerkt te worden dat aan uitgezette buitenlanders drie jaar achtereenvolgend de toegang tot Curaçao wordt ontzegd. Gebleken is dat de buitenlanders zich hieraan niet houden.

De klachtbehandelaars van de Ombudsman hebben het contact met de contactambtenaar en overige medewerkers van Toelatingsorganisatie ervaren als zeer diligent en prettig.

5. Ofisina pa Bienestar di Mucha

Ofisina pa Bienestar di Mucha valt sinds 2010 formeel onder de jurisdictie van de Ombudsman. Voorheen was deze dienst een landsdienst waarbij interventie op informele wijze werd toegepast. Vergeleken met het vorige verslagjaar zijn de klachten van rechtzoekende burgers over de dienstverlening van deze organisatie gestegen van 4 tot 15. De klachten hebben voornamelijk betrekking op het gebrek aan voortvarendheid bij het naleven en de invordering van de alimentatiebijdrage door de alimentatieplichtige. Tevens wordt het ombudsinstituut benaderd voor advies op het gebied van omgangsregeling, ouderlijk gezag en verblijf bij een van de ouders in geval van een dispuut.

De rechtzoekende burgers met een klacht tegen de betrokken dienst waren aanvankelijk heel voorzichtig bij de indiening van hun verzoek(en) bij de Ombudsman. Deze voorzichtigheid heeft te maken met angst voor represailles door de raadsonderzoeker. Er kwamen tevens klachten binnen over de bejegening van enige raadsonderzoekers. De klachtbehandelaars van de Ombudsman hebben het contact met de contactambtenaar van deze dienst als diligent ervaren.

6. Sektor di Labor

De meeste klachten tegen de Sektor di Labor, dat onder het Ministerie van SOAW ressorteert, betreffen het (volgens de rechtzoekende burger) niet op voortvarende/diligente wijze opstellen van een rapport/verslag ter doorverwijzing voor kosteloze rechtskundige bijstand en onvoldoende voortvarendheid bij de afhandeling van bezwaarschriften.

Wanneer de rechtzoekende burgers hun geschil niet eerst voorgelegd hebben aan de Sektor di Labor of wanneer zij Sektor di Labor weinig ruimte hebben gegeven na de indiening van hun klacht, zijn dit soort klachten niet ontvankelijk bij de Ombudsman.

7. Bestuursorganen

Vergeleken met het vorige verslagjaar waren de schriftelijke klachten van burgers tegen bestuursorganen van dezelfde aard. Het betrof vooral het uitblijven van reacties van het bestuursorgaan, zodat deze burgers de weg naar de Ombudsman zochten. Een duidelijke toename is te zien in het aantal verzoeken tegen de Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening, en tegen de Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning. Het aantal klachten tegen de Minister van Justitie en tegen het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn blijft aan de hoge kant.

8. Regering

De meeste verzoeken van de rechtzoekende burgers tegen de Regering in dit verslagjaar betreffen klachten die te maken hebben met:

- het uitblijven van een reactie van de regering op verzoekschriften van ambtenaren over het niet corrigeren van hun rechtspositie;
- het niet naleven van rechterlijke uitspraken;
- klachten van burgers tegen de inwerkingtreding van de Landsverordening Basisverzekering Ziektekosten

HOOFDSTUK 4

Een aantal door burgers ingediende klachten nader toegelicht.

Ministerie van Justitie

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek aan de Ombudsman om een onderzoek te verrichten met betrekking tot het niet gevolg geven aan de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beschikking in een alimentatiezaak.



De gedraging betreft de onvoldoende voortvarendheid en onvoldoende diligente wijze om gevolg te geven aan de tenuitvoerlegging van een rechterlijke beschikking. Mevrouw X. benaderde de Ombudsman voor een aan de Minister van Justitie toe te schrijven gedraging van Ofisina pa Bienestar di Mucha (Voogdijraad). Mevrouw X. verklaarde dat de vader van hun kind niet bijdroeg in de kosten van verzorging en opvoeding van hun kind, ofschoon hij inkomsten uit arbeid en eveneens een AOV-uitkering geniet. Zij verklaarde dat zij een verzoekschrift heeft

ingediend bij het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en St. Maarten en van Bonaire, Saba en Sint Eustatius, aangezien zij onvoldoende inkomsten heeft om in de opvoeding en verzorging van de minderjarige te voorzien.

Mevrouw X. verklaarde dat het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao bij beschikking heeft bepaald dat de vader, ter voorziening in de kosten van verzorging en opvoeding van de minderjarige het bedrag van Naf. 300,- per maand bij vooruitbetaling zal moeten uitkeren aan Ofisina pa Bienestar di Mucha, een en ander tot de dag waarop de minderjarige de leeftijd van 21 jaar heeft bereikt.

Mevrouw X. verklaarde dat zij sindsdien bij Ofisina pa Bienestar di Mucha probeert te bewerkstelligen dat het kind, conform de gerechtelijke uitspraak, over bovengenoemd bedrag kan beschikken om in zijn levensonderhoud te voorzien. Concrete resultaten zijn echter niet geboekt. Zij benaderde de Ombudsman omdat zij tijdens haar laatste contact met Ofisina pa Bienestar di Mucha vernomen heeft dat de Sociale Verzekeringsbank niet akkoord is gegaan met het verzoek van Ofisina pa Bienestar di Mucha om beslag te leggen op de AOV-uitkering die de vader ontvangt. Voorts verklaarde Mevrouw X. dat het voor haar onbegrijpelijk is dat Ofisina pa Bienestar di Mucha bovenvermelde beschikking niet heeft uitgevoerd, aangezien zij vanaf het begin op de hoogte waren dat de vader eveneens inkomen geniet uit arbeid.

Het onderzoek

Naar aanleiding van het bovenstaande deed de Ombudsman enige onderzoekswerkzaamheden. Zij voerde verschillende telefoongesprekken met de contactambtenaar van Ofisina pa Bienestar di Mucha en de contactfunctionaris van de Sociale Verzekeringsbank. Na haar onderzoek verstuurde de Ombudsman een brief naar de Minister van Justitie door tussenkomst van de Secretaris van Ofisina pa Bienestar di Mucha, waarbij de klacht officieel aangeboden werd.

De reactie op de brief van de Ombudsman luidde als volgt: “Opvolgend het advies van het Gerecht, is een nieuw verzoek naar de SVB verstuurd waarbij gevraagd wordt om het toegestane bedrag conform Landsverordening Algemene Ouderdomsverzekering P.B. 1960, artikel 18, lid 1 sub c. te berekenen en alsnog op de bankrekening van Ofisina pa Bienestar di Mucha te storten”.

Na ongeveer 1 maand werd de Ombudsman op de hoogte gesteld dat SVB was overgegaan tot inhouding op de AOV-uitkering van de bedoelde vader als alimentatieplichtige.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is onbehoorlijk. Het verzoek van Mevrouw X. is gegrond. Er was onvoldoende inlevingsvermogen. Mevrouw X. heeft geen tussenbericht ontvangen en er was onvoldoende feedback/afstemming tussen de twee genoemde instanties.

Ministerie Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek aan de Ombudsman om interventie te verrichten in verband met de onvoldoende voortvarende wijze waarop een aanvraag naar rechtskundige bijstand wordt afgehandeld.



Deze gedraging van het Ministerie van Sociale Ontwikkeling Arbeid en Welzijn / Sector Arbeid is aan de Minister van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn toe te schrijven. De heer P. verklaarde dat hij gedurende 26 jaar werkzaam was bij een bekend bedrijf. Gedurende een onderhoud met zijn personeel informeerde de werkgever hen dat hij een regeling zou treffen met de werknemers die inmiddels de 70-jarige leeftijd hadden bereikt. De werkgever informeerde de heer P. en zijn collega's die in deze groep vielen, dat zij

nog 7 maanden moesten werken, waarna hij hun de aan hen verschuldigde rechten zou betalen. De heer P. verklaarde dat de werkgever achteraf van gedachte was veranderd en een andere beslissing had genomen die in het nadeel van de bedoelde groep was.

Dat was dan ook de reden waarom de heer P. naar bedoeld ministerie ging om navraag te doen en zich van zijn rechten te verzekeren. Hij verklaarde dat hij al 6 maanden in afwachting was van het resultaat van het onderzoek van de Sector Arbeid met betrekking tot zijn klacht.

Bij navraag over het verloop van de behandeling van zijn klacht kreeg hij steeds te horen dat men bezig was met het opstellen van een verslag.

De heer P. benaderde de Ombudsman met het verzoek om voor hem bij Sector Arbeid te bemiddelen, zodat het verslag tijdig doorgestuurd zou worden naar het Ministerie van Justitie. Dan zou hij in aanmerking komen voor kosteloze rechtskundige bijstand (Landverordening Kosteloze Rechtskundige Bijstand P.B. 1959 no. 198).

De interventie

Naar aanleiding van het bovenstaande intervenieerde de Ombudsman bij de Sector Arbeid. Aan de Ombudsman werd medegedeeld dat de bemoeienissen met de werkgever nog gaande waren. Sector Arbeid was in veronderstelling dat de werkgever op een subtiële wijze bezig was met het omzeilen van de ontslagwet (Landsverordening Beëindiging Arbeidsovereenkomsten P.B. 1972, no. 111, en P.B. 2004, no. 16). De medewerker belast met de zaak gaf aan de Ombudsman te kennen dat hij een laatste poging wilde ondernemen om tot een oplossing te komen in deze zaak. Hij zou de Ombudsman op de hoogte houden. Na ongeveer 6 weken informeerde de heer P. de Ombudsman dat zijn verzoek om kosteloze rechtsbijstand was toegewezen en dat hij een advocaat toegewezen zou krijgen.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is onbehoorlijk. Het verzoek van de heer P. is gegrond. De overheid dient snel en diligent op verzoeken te reageren.

Ministerie van Bestuur Planning en Dienstverlening

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek aan de Ombudsman om een interventie te verrichten bij Afdeling Publieke Zaken/Burgerlijke Stand, opdat verzoeker de Nederlandse nationaliteit behoudt.



Het verzoek betreft een aan de Minister van Bestuur, Planning en Dienstverlening (BPD) toe te schrijven gedraging van de Afdeling Publieke Zaken / Burgerlijk Stand. De heer Y. verklaarde dat hij op 12 juli 1986 is erkend door een man (erkenner) met een Nederlandse nationaliteit. Op het moment van de erkenning was de erkenner getrouwd met een andere vrouw dan de moeder van de heer Y.. De moeder van de heer Y. heeft de Dominicaanse nationaliteit.

De heer Y. stelt dat hij sinds 10 juni 1991 woonachtig is op Curaçao en al in het bezit was van een geldig Nederlands paspoort. Een exemplaar is aan de heer Y. afgegeven op 14 september 1992 en wederom in mei 2006. Bij beschikking van 29 mei 2012 heeft de Afdeling Publieke Zaken echter geweigerd om aan de heer Y. een nieuw paspoort te verstrekken. Tegen deze beschikking heeft de heer Y. op 9 juli 2012 een bezwaarschrift ingediend, welk bezwaarschrift bij beschikking van 30 augustus 2012 ongegrond is verklaard. De heer Y. heeft tegen de bestreden beschikking beroep ingesteld.

Het onderzoek

De Ombudsman heeft haar onderzoek verricht en stelde het volgende vast:

Het Gerecht in Eerste Aanleg van Curaçao heeft bij uitspraak d.d. 10 april 2013 (zaaknr: LAR 2012/58180) bepaald dat als gevolg van artikel 330, eerste lid, aanhef en onder b, van het Burgerlijk Wetboek van de Nederlandse Antillen (hierna: BWNA) zoals de bepaling tot en met 15 januari 2001 luidde, een erkenning nietig is indien zij is gedaan door een gehuwde man, wiens huwelijk meer dan 306 dagen voor de geboortedag van het kind is voltrokken.

Het feit dat aan betrokkene eerder een Nederlands paspoort is verstrekt doet volgens het gerecht aan het voorgaande niets af. Enig beroep op de algemene beginselen van behoorlijk bestuur, waaronder het vertrouwensbeginsel en het rechtzekerheidsbeginsel, kan verzoeker niet baten, gelet op de limitatieve opsomming van de wijzen waarop het Nederlanderschap als gevolg van de Rijkswet op het Nederlanderschap (RWN) wordt verkregen.

Volgens het gerecht is het gevolg daarvan dat de heer Y. wordt geacht nooit de Nederlandse nationaliteit te hebben gehad en hij, gelet op het bepaalde in artikel 9 van de paspoortwet, geen recht heeft op een Nederlands paspoort.

Naar aanleiding van het bovenstaande heeft de Ombudsman de heer Y. een uitvoerige uitleg gegeven. Vervolgens heeft de Ombudsman op informele wijze een begeleide afspraak voor de heer Y. geregeld bij de Toelatingsorganisatie voor de behandeling van zijn documenten, nu hij niet meer over het Nederlandse paspoort beschikt.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is behoorlijk. De klacht van de heer Y. is ongegrond.

Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning (VV&RP)

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek aan de Ombudsman om een onderzoek te verrichten in verband met de locatie van verkeersdrempels.



Het verzoek betreft een aan de Minister van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning toe te schrijven gedraging van Openbare Werken bestaande uit het uitblijven van een reactie op de brief van de heer M. gericht aan de directie van Openbare Werken.

De heer M. klaagde over de plaatsing van verkeersdrempels bij de ingang naar zijn erf.

De heer M. verklaarde dat hij dagelijks waarneemt hoe bestuurders met de intentie om de drempels te ontwijken op een onverantwoorde wijze helemaal naar

links uitwijken, naar het gedeelte dat als trottoir dient. De heer M. verklaarde dat hij al twee keer bijna aangereden was door uitwijkende bestuurders. Aangezien de drempels pal voor zijn erf geplaatst waren, liepen hij en zijn gezinsleden het risico aangereden te worden op het moment dat zij de tuinpoort uit wilden lopen of rijden, met alle gevolgen van dien.

De heer M. illustreerde zijn klacht met diverse foto's van uitwijkende auto's.

Tevens verzamelde zich door de plaatsing van de drempels zwerfvuil op voor zijn poort, hetgeen overlast veroorzaakte.

De heer M. verklaarde dat regelmatig verkeersgevaarlijke situaties door de uitwijkende auto's werden veroorzaakt. Hij drong er in zijn brief op aan dat het bestuursorgaan op korte termijn de drempels diende te verwijderen of naar een verderop gelegen plek in de straat te verplaatsen.

Het feit dat een (gepensioneerde) burger geen reactie van de overheid ontvangt op zijn brief waarin hij dringend aandacht vraagt voor verkeersgevaarlijke situatie ervoer de heer M. als teleurstellend en als een bewijs dat de overheid zich niet hulpvaardig opstelt om de burger bij te staan.

Het onderzoek

Aan de hand van de overgelegde foto's kreeg de Ombudsman een beeld van de gevaarlijke situatie ter plaatse. De Ombudsman stelde de betrokken Minister schriftelijk in kennis van de klacht. Binnen de gestelde termijn reageerde de Minister van VV&RP. In zijn brief deelde hij aan de Ombudsman mede dat de drempels zullen worden weggehaald omdat deze in strijd met de juiste verkeersregels zijn geplaatst.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is onbehoorlijk. Het bestuursorgaan dient gemaakte fouten zo gauw mogelijk te herstellen

Ministerie Financiën

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek aan de Ombudsman om een interventie te verrichten in verband met de trage wijze waarop de uitbetaling van een stagevergoeding plaatsvond.

Het verzoek betreft een aan de Minister van Financiën toe te schrijven gedraging van de afde-



ling Financieel Beleid & Begrotingsbeheer. De heer N. benaderde de Ombudsman en verklaarde dat hij in juli 2012 een verzoek had ingediend voor een stageplek bij het Ministerie van SOAW. De relevante vereisten, documenten en akkoordverklaring voor zijn stage zijn begin juli 2012 naar het Ministerie van SOAW (lees stagebegeleider) verstuurd. De heer N. verklaarde dat de stage in principe 20 weken zou duren.

Hij zou op 3 september 2012 beginnen en op 11 januari 2013 zijn stage afronden. De overeengekomen stagevergoeding was f. 530, - per maand, in overeenstemming met de bij de overheid geldende regels (volgens circulaire van 31 januari 2014 nr. 2013/073945) voor de betaling van HBO-stagiaires. Tien maanden nadat zijn stageperiode was beëindigd, had hij zijn vergoeding nog steeds niet ontvangen.

Ofschoon de heer N. nog geen stagevergoeding had ontvangen, heeft hij toch zijn medewerking verleend en zelfs ingestemd om zijn stageduur tot eind juli 2013 te verlengen. Uit eigen onderzoek was hem gebleken dat het document van de uitkering van zijn vergoeding in behandeling was bij de afdeling Financieel Beleid & Begrotingsbeheer.

De interventie

De Ombudsman intervenieerde bij een contactfunctionaris van de afdeling Financieel Beleid & Begrotingsbeheer. De functionaris informeerde de Ombudsman dat de aanvraag niet diligent kon worden afgehandeld, aangezien het ministerie SOAW de voorgeschreven procedure voor het aannemen van een stagiaire niet had gevolgd. Aan verzoeker was zonder goedkeuring van de Minister een stageplaats aangeboden. Aangezien de heer N. aan alle voorgeschreven vereisten had voldaan en inmiddels tewerkgesteld was bij SOAW zou het verzoek om hem een stageplaats aan te bieden alsnog worden goedgekeurd.

Nadat het document voorzien was van een positief advies van de afdeling Financieel Beleid & Begrotingsbeheer, werd het doorgestuurd naar het Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening voor verdere afhandeling. De Ombudsman heeft hierna bij verschillende functionarissen bemiddeld teneinde de afhandeling van bedoelde aanvraag alsnog te bespoedigen. In de maand augustus 2013 ontving de heer N. eindelijk de aan hem verschuldigde stagevergoeding.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is onbehoorlijk. Het verzoek van de heer N. is gegrond. De overheid heeft niet op voortvarende en diligente wijze gehandeld. De overheid dient steeds op voortvarende wijze te werken en administratief nauwkeurig te zijn. Er behoort ook een betere afstemming/coördinatie tussen de verschillende diensten te zijn.

Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN)

Het verzoek

De zaak betreft in eerste instantie een verzoek bij de Ombudsman om een onderzoek in te stellen naar een optreden van de Kustwacht voor Aruba, Curaçao en Sint Maarten alsmede voor de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba (hierna de Kustwacht). Tijdens het onderzoek van de Ombudsman bij de Kustwacht werd het onderzoek uitgebreid naar de Minister van GMN voor het toewijzen van een scheepsgevaarlijk visgebied aan de heer S. De heer S. is visser van beroep.



Samen met twee andere vissers benaderde hij de Ombudsman over een gedraging van de Kustwacht. De vissers verklaarden dat zij door twee opsporingsambtenaren van de Kustwacht benaderd werden die hen opdroegen hun treknet te verwijderen van de plaats waar ze met hun treknet aan het vissen waren. Volgens de heer S. werden zij door het dreigende en autoritaire optreden van de opsporingsambtenaren van

de Kustwacht gedwongen het treknet onmiddellijk te verwijderen, waardoor het treknet

werd beschadigd en de visvangst verloren ging. Volgens de vissers waren zeer veel kosten gemaakt voor onder meer de betaling van helpers en duikers bij het uitzetten van het treknet. Volgens de vissers gaven de opsporingsambtenaren als reden van hun handelen het feit dat het treknet de opening van de ingang van de pier waar ze aan het vissen waren, blokkeerde. De heer S. verklaarde dat er gewoonlijk op bedoelde plek geen boten aanmeren en dat de betreffende viszone binnen het aan hem toegekende visgebied lag waarvoor hij een visvergunning heeft. Bovendien is het zeer ongebruikelijk dat boten rond twee uur 's nachts op die plek aanmeren.

De vissers waren de mening toegedaan dat er sprake was van machtsmisbruik en dat de opsporingsambtenaren een meer begripvolle en redelijke houding hadden kunnen aannemen, rekening houdend met het grote financiële nadeel dat een onmiddellijke verwijdering van het treknet tot gevolg zou hebben. De vissers waren de mening toegedaan dat bij een redelijke belangenafweging de opsporingsambtenaren niet zouden hebben aangedrongen op de verwijdering van het treknet, omdat het algemeen bekend is dat de plek waar het treknet was uitgezet geen gevaar oplevert voor de scheepvaart. Zij meenden dat, indien de Kustwacht de door hen verzochte drie uren uitstel had gegeven, het treknet om 05.00 uur 's ochtends met behulp van de duikers en de helpers zonder schade of verlies van de visvangst uit het water verwijderd zou zijn geweest. De heer S. is de mening toegedaan dat de Kustwacht aansprakelijk is voor deze schade omdat het optreden van de Kustwacht onrechtmatig en onbehoorlijk was en de directe oorzaak is van de opgelopen schade.

Het onderzoek

De Ombudsman heeft in de onderhavige zaak een Nota van Voorlopige Bevindingen uitgebracht op 18 juni 2013. Partijen hebben vier weken de tijd gekregen om op de in deze Nota vermelde bevindingen te reageren. De Minister van Gezondheid, Milieu en Natuur (hierna: Minister van GMN) heeft bij brief van 20 augustus 2013, zaaknummer 2013/034867 gereageerd op de Nota van de Ombudsman. De Kustwacht heeft bij schrijven van 30 juli 2013, nr. 2013/1191/KW/A een reactie aan de Ombudsman doen toekomen.

Op grond van het door de Ombudsman verrichte onderzoek is komen vast te staan dat in de onderhavige zaak niet met zekerheid gesteld kon worden wat de feitelijke toedracht van de onderzochte gedragingen was. De verklaringen van de vissers, de Minister van GMN en de Kustwacht waren zeer uiteenlopend en de klachten van de visser(s) die gericht waren tegen de Kustwacht konden uiteindelijk niet met voldoende bewijzen (bijvoorbeeld getuigen) worden gestaafd. Tijdens het onderzoek is evenwel gebleken dat het visvergunningbeleid van de Minister van GMN niet voldoet aan de beginselen van behoorlijk bestuur en dat in het onderhavige geval een visvergunning aan de heer S. was afgegeven voor een scheepsgevaarlijk gebied, zonder dat voor de afgifte het deskundige advies van de Haveninspectie terzake was verzocht.

Het oordeel

De Ombudsman heeft ingevolge artikel 25, vijfde lid van de Landsverordening Ombudsman geen oordeel uitgesproken over de gedraging van de Kustwacht. De Ombudsman heeft ten overvloede in haar rapport diverse aanbevelingen gedaan aan de Minister van GMN ter verbetering van het visvergunningbeleid en -procedure.

Ministerie Economische Ontwikkeling

Het verzoek

De zaak betreft een verzoek bij de Ombudsman om een interventie te verrichten bij de afdeling Ondernemen voor het uitblijven van uitsluitel op de aanvraag van een vestigingsvergunning. De heer W. benaderde de Ombudsman met het verzoek om een interventie te verrichten naar een aan de Minister van Economische Ontwikkeling toe te schrijven gedraging van de afdeling Ondernemen. De heer W. verklaarde dat hij op 15 augustus 2013 een verzoek had ingediend bij het Vergunningenloket om een kopie van zijn vestigingsvergunning in ontvangst te mogen nemen. De tijdelijke verblijfsvergunning van de heer W. zou op 4 december 2013 verlopen. De heer W. verklaarde dat hij een kopie van de vestiging van zijn bedrijf nodig had om een aanvraag tot verlenging van zijn verblijfsvergunning te kunnen indienen.

De interventie

Naar aanleiding van het bovenstaande verrichtte de Ombudsman een interventie bij de afdeling Ondernemen. De Ombudsman werd hierbij door een medewerker van Ondernemen geïnformeerd dat de heer W. in het kader van het Brooks Tower Akkoord¹⁰ een verzoek om verlenging van zijn vestigingsvergunning had ingediend. Dit verzoek werd na de sluitingsdatum voor de indiening van een verlenging op grond van het Brooks Tower Akkoord ingediend, met het gevolg dat het verzoek van de heer W. niet langer op grond van de voorwaarden van voornoemde procedure kan worden afgegeven. De heer W. dient een nieuwe vestigingsvergunning aan te vragen die strengere eisen stelt aan de aanvrager. Door gewijzigde omstandigheden in het bedrijf van de heer W. kan hij niet voldoen aan de nieuwe voorwaarden voor afgifte van een vestigingsvergunning. Verzoeker komt om bovengenoemde redenen dan ook niet in aanmerking voor een nieuwe vestigingsvergunning. Het verzoek van de heer W. werd afgewezen.

Het oordeel

De gedraging van het bestuursorgaan is behoorlijk. Het verzoek van de heer W. is ongegrond.

¹⁰ Voor meer informatie over het Brooks Tower Akkoord, zie 'Rapportage optimaliseren vreemdelingenproces op de Nederlandse Antillen. Brooks Tower Akkoord: een project. Den Haag 15 september 2010

HOOFDSTUK 5

De bedrijfsvoering van het Bureau Ombudsman Curaçao

5.1 Personele aangelegenheden

Zoals in het jaarverslag van 2012 werd aangekondigd, heeft de Ombudsman in 2013 haar team uitgebreid. Met ingang van 1 september 2013 is een jurist in dienst genomen, terwijl in het verslagjaar de formele beslissing genomen is om een klachtbehandelaar in dienst te nemen.¹¹ Met de komst van deze medewerkers is het Bureau van de Ombudsman aanzienlijk versterkt, hetgeen een positief effect heeft gehad op de ondersteunende taken ten behoeve van de Ombudsman.

5.2 Huisvesting

De Ombudsman heeft op 1 augustus 2013 samen met haar team een nieuw gebouw betrokken. Hiermee is één van de belangrijkste doelstellingen die voor 2013 waren gesteld bereikt. Het gebouw is gelegen aan de Scharlooweg 41, biedt de technische en infrastructuurle mogelijkheden die door de Ombudsman werden nagestreefd en is zeker een aanwinst voor de uitvoering van de werkzaamheden van de Ombudsman en haar Bureau. Het gebouw wordt gehuurd van HWM Private Foundation.

5.3 Gevolgde trainingen en cursussen

In 2013 hebben de Ombudsman en haar team diverse cursussen en trainingen gevolgd waarvan de belangrijkste waren:

Kennisuitbreidingsbezoek in Nederland v.w.b. Kinderrechten	30 maart - 7 april 2013
Myers Briggs Type Indicator (MBTI) training	13 september 2013
Websitebeheer	11 november 2013
Conferentie van Instituto Latino Americano de Ombudsman	12 - 17 november 2013

5.4 Financiële verantwoording

Ingevolge de artikelen 11, derde lid en artikel 27, eerste lid van de Landsverordening Ombudsman geeft de Ombudsman hierbij aan dat aan het instituut van de Ombudsman in het verslagjaar een bedrag van Naf 1.732.186,87 is toegekend. Het voormelde bedrag kan onderverdeeld worden in Naf 103.500 op de kapitaaldienst en Naf 1.628.686,87 op de gewone dienst. De beschikbare middelen op de begroting zijn uitgeput voor een totaal bedrag van Naf 1.224.326,54.¹²

Het project Versterking Communicatie Ombudsman

In het verslagjaar is het project Versterking Communicatie Ombudsman dat bij USONA is ingediend (projectnummer 2011034) afgerond. De eindrapportage is op 24 oktober 2013 door de Ombudsman bij USONA ingediend.¹³

11 Deze klachtbehandelaar is op 1 februari 2014 aangevangen met haar werkzaamheden.

12 Zie de uitdraai d.d. 4 april 2014 van de "Begrotingsuitputting" zoals deze is vastgelegd in de financiële administratie van de overheid (Enterprise One) en die als bijlage is toegevoegd aan dit jaarverslag.

13 De overeenkomst van projectbeëindiging is op 14 februari 2014 door de Ombudsman getekend.

5.5 Plaatsopnames en hoorzittingen

In 2013 heeft de Ombudsman 3 hoorzittingen gehouden en 5 plaatsopnames verricht. De plaatsopnames hebben plaatsgevonden te Marichi (2x), te Playa Hala Canoa (1x) en te Wishi (2x).

5.6 Aantal ingekomen en uitgaande stukken

In 2013 heeft de Ombudsman 177 brieven (geen betrekking hebbende op het verrichten van een onderzoek) ontvangen en 112 brieven verzonden.

5.7 Rechten van het Kind

De Ombudsman heeft in het verslagjaar een speciaal inloopspreekuur geïnstitueerd in verband met de rechten van het kind. Besloten is dat elke dinsdagmiddag zal worden vrijgehouden voor de uitsluitende behandeling van zaken die te maken hebben met de rechten van het kind. De behandeling en afhandeling van de binnengekomen zaken vindt plaats binnen de kaders van de Landsverordening Ombudsman.

5.8 Rechtspositie Ombudsman van Curaçao

Met ingang van de nieuwe staatkundige status van Curaçao wordt de bezoldiging van de Ombudsman bij landsverordening geregeld terwijl de overige rechten en plichten die deel uitmaken van de rechtspositie van de Ombudsman geregeld worden bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen. Voormelde landsverordening en landsbesluit, houdende algemene maatregelen zijn ondanks herhaaldelijk verzoek nog niet vastgesteld.¹⁴

5.9 Andere functies die de Ombudsman bekleedt

Ingevolge artikel 6, vierde lid worden de betrekkingen die de Ombudsman buiten zijn ambt vervult, door hem bekendgemaakt. Ter uitvoering van dit artikel volgt hieronder een opgave van de betrekkingen die de Ombudsman sinds haar benoeming vervult:

- vanaf 2007 is de Ombudsman Secretaris van de Raad van Toezicht van de Antilliaanse Medefinancieringsorganisatie (AMFO);
- vanaf 2010 is de Ombudsman lid van het bestuur van de Caribbean Ombudsman Association (CAROA);
- vanaf 2011 is de Ombudsman gastdocent bij het Instituto Superior de Estudios Internacionales y Diplomáticos (ISEIDI) en het Centro de Desarrollo de Habilidades Profesionales (CEDEHAPRO). Beide organisaties zijn gevestigd te Caracas, Venezuela;
- vanaf 9 mei 2013 is de Ombudsman voorzitter van CAROA;
- sinds december 2013 verricht de Ombudsman vertaalwerkzaamheden voor het Platform for Undocumented Migrants (PICUM).¹⁵

¹⁴ De Ombudsman heeft er wel kennis van genomen dat in de vergadering van 2 april 2014 van de Raad van Ministers, nagenoeg vijf jaar na de benoeming van de Ombudsman, een beslissing is genomen om de bezoldiging van de Ombudsman te corrigeren.

¹⁵ PICUM, the Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants, is een non-gouvernementele organisatie (NGO) die zich ten doel stelt het respect voor de mensenrechten van ongedocumenteerde migranten in Europa te bevorderen. PICUM zoekt de dialoog met organisaties en netwerken met overeenkomstige doelstellingen in andere delen van de wereld.

HOOFDSTUK 6

De externe relaties van de Ombudsman

6.1 Algemeen

De Ombudsman streeft ernaar om haar werkzaamheden uit te oefenen door middel van open communicatie met stakeholders in zowel de lokale als de internationale gemeenschap. Gedurende het verslagjaar heeft de Ombudsman een groot aantal bezoekers ontvangen en zelf diverse officiële bezoeken afgelegd. In dit hoofdstuk wordt een beknopt overzicht van een aantal van deze bezoeken gegeven.

6.2 Ontvangen en afgelegde officiële bezoeken

- De Ombudsman heeft op 8 februari 2013 drs. Daniel Hodge, Minister-President van Curaçao, ontvangen op haar kantoor.
- Op 13 februari 2013 heeft de Ombudsman vertegenwoordigers van de Fundashon drs. Marilyn Alcalá-Wallé ontvangen.
- De Ombudsman heeft in het kader van een onderzoek de heer Marlon La Roche, Havenmeester van Curaçao, op 6 maart 2013 bezocht.
- Het Statenlid van het parlement van Aruba, mevrouw drs. Marisol Tromp, heeft op 13 maart 2013 een bezoek afgelegd bij de Ombudsman van Curaçao.



Foto: Bezoek Arubaanse Statenvoorzitter mevr. drs. Marisol Tromp

- Op 22 maart 2013 heeft de Ombudsman in het kader van een onderzoek vergaderd met de Minister-President van Curaçao.
- De Ombudsman heeft op 5 april 2013 de plechtige vergadering ter gelegenheid van het 75-jarig bestaan van de parlementaire democratie bijgewoond.
- De Staten van Curaçao hebben op 14 mei 2013 een plechtige vergadering gehouden ter nagedachtenis van wijlen Statenlid H.M. Wiels. De Ombudsman heeft deze vergadering bijgewoond.
- Drs. I. Asjes, Minister-President van Curaçao, heeft de Ombudsman op 17 mei 2013 ontvangen.
- Op 24 juni 2013 heeft de Ombudsman de beëdiging van de tweede waarnemend Gouverneur van Curaçao, mevrouw drs. N. Römer-Kenepa, bijgewoond.
- De Ombudsman heeft in het kader van een onderzoek op 25 juni 2013 mevrouw Licenciada Sonia J. Alvarado Russel, consul-generaal van Venezuela en mevrouw Licenciada Mari Morales Vera, vice-consul van Venezuela, ontvangen.

- Op 27 juni 2013 bezocht de Ombudsman de heer Alfonso Vélez Rivas, consul-generaal van Colombia.
- Op 28 juni bezocht de Ombudsman de consul-generaal van Haïti, de heer Stephan D'Ennery Déjoie.
- Op 16 juli 2013 heeft de Ombudsman een receptie bijgewoond ter gelegenheid van het bezoek van drs. Mark Rutte, Minister-President van Nederland, en zijn delegatie.
- Op 5 augustus 2013 vergaderde de Ombudsman met de President van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van Aruba, Curaçao en Sint Maarten en van Bonaire, Saba en St. Eustatius, mr. Evert-Jan van der Poel.
- Op 8 augustus heeft de Secretaris van de Raad van Ministers, drs. Raul Henriquez, de Ombudsman bezocht.
- Op 9 augustus 2013 heeft de consul-generaal van de Verenigde Staten, de heer James Moore, de Ombudsman bezocht.
- Op 13 augustus 2013 bezocht de consul-generaal van de Dominicaanse Republiek, mevrouw Licenciada Carmen Virginia Cardona-van Riet, de Ombudsman.
- De Ombudsman heeft op 30 september 2013 een informele bijeenkomst ter gelegenheid van het bezoek van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, dr. Ronald H.A. Plasterk, bijgewoond.
- De Ombudsman heeft op 8 oktober 2013 de Gevolmachtigde Minister van Curaçao, mevrouw Marvelyne Wiels, bezocht.
- De Ombudsman heeft op 8 oktober 2013 een onderscheiding overhandigd aan de Nationale Ombudsman van Nederland, dr. Alex Brenninkmeijer, en aan de Gemeentelijke Ombudsman van Amsterdam en omgeving, dr. Ulco van der Pol.¹⁶
- De Ombudsman heeft op 18 november 2013 een culturele avond bijgewoond ter ere van het bezoek van Z.K.H. Koning Willem Alexander en H.K.H. Koningin Máxima.

6.3 Dienstreizen

Er zijn in 2013 drie (3) dienstreizen gemaakt, twee door de Ombudsman, en één door een medewerker van het Bureau.

dienstreizen Ombudsman

4 mei 2013 t/m 10 mei 2013

Sint Maarten

12 november 2013 t/m 16 november 2013

Mexico

dienstreis medewerker

Keursly Concincion

30 maart 2013 t/m 7 april 2013

Nederland

6.4 Communicatievormen

Communicatievorm	Aantal
Presentaties en lezingen	6
Interviews en talkshows via radio, krant of tv	44
Maandblad 'Defensor di Pueblo ta Informá'	12
Persberichten	10

¹⁶ Beide heren zijn inmiddels afgetreden als Ombudsman.

HOOFDSTUK 7

Beleidsvisie voor het jaar 2014

7.1 Algemeen

Zoals gebruikelijk geeft de Ombudsman op deze plaats in het jaarverslag een uiteenzetting van de voornemens voor het komende jaar. Deze voornemens hebben betrekking op zowel de interne als de externe aangelegenheden van het instituut.

7.2 De inrichting van het Bureau Ombudsman Curaçao

De Landsverordening Ombudsman bepaalt in artikel 10, tweede lid dat de Ombudsman de werkwijze en inrichting van het Bureau vaststelt. De Ombudsman wil in 2014 het traject afronden waarbij de bestaande functies opnieuw zullen worden beschreven en gewaardeerd. Er is in 2012 al een begin gemaakt met de voorbereidingen in dit verband en de overheidssdienst belast met organisatieontwikkeling heeft eind 2013 wederom de bereidheid uitgesproken om dit traject te helpen uitvoeren. Hetzelfde geldt voor het opstellen van het personeelsreglement dat voorgeschreven wordt in de Landsverordening Ombudsman.¹⁷

7.3 Uitbreiding personeelsbestand

De Ombudsman is voornemens om in 2014 de vacant geworden functie van Secretaris van de Ombudsman op te vullen. Verder wil de Ombudsman het traject inzake de wijziging van de organisatiestructuur afronden, teneinde meer expertise in huis te halen om mogelijke integriteitsschendingen zelf te onderzoeken. De formele voorstellen hiertoe zijn reeds in behandeling bij de overheid.¹⁸

7.4 Samenwerking met andere Hoge Colleges van Staat

De Ombudsman zou in 2014 een verdere toenadering tot de andere Hoge Colleges van Staat willen bewerkstelligen. Vanwege de gelijksoortige aard van deze instituten kan het voor alle betrokkenen voordelig zijn om ervaringen met elkaar te delen. Waar mogelijk zal een collectieve aanpak worden verkend van veel voorkomende en instituut overschrijdende knelpunten en/of vraagstukken, rekening houdende uiteraard met de onafhankelijkheid van de diverse Hoge Colleges. Korte en open communicatielijnen zijn in dit verband van groot belang.

7.5 Intensiveren voorlichtingstraject

Door het geven van meer voorlichting aan het ambtelijke apparaat hoopt de Ombudsman te kunnen bereiken dat de overheid in het kader van de Landsverordening Ombudsman beter gaat presteren. In het verlengde hiervan is het van belang om op te merken dat de Ombudsman thans beschikt over een eigen ruime voorlichtingszaal, zodat het geven van voorlichting “in huis” kan geschieden. De Ombudsman zal de overheid in 2014 hierover benaderen om concrete afspraken te maken.

¹⁷ Zie artikel 10, derde lid van de Landsverordening Ombudsman.

¹⁸ De Raad van Ministers heeft op 9 april 2014 ingestemd met de indienstneming van een kandidaat voor de functie van Secretaris van de Ombudsman.

7.6 Rechten van het Kind

De Ombudsman is voornemens om in 2014 actief voorlichting te gaan geven betreffende de rechten van het kind. In dit verband zal de Ombudsman dan ook, in overleg met de verschillende schoolbesturen van Curaçao, voorlichtingssessies organiseren voor schoolgaande kinderen en adolescenten. De voorlichtingssessies zullen voornamelijk betrekking hebben op het Internationaal Verdrag Inzake de Rechten van het Kind (IVRK). De kinderen en adolescenten zullen tevens de kans krijgen om kennis te maken met de Ombudsman en haar dagelijks werk. Zoals al eerder vermeld is de Ombudsman begonnen met een speciaal inloopspreekuur voor zaken die te maken hebben met de rechten van het kind. Dit spreekuur wordt thans elke dinsdag gehouden van 14.00 uur tot 16.00 uur. De Ombudsman zal dit spreekuur in 2014 handhaven.

7.7 Aanpassing van de Landsverordening Ombudsman

De Ombudsman heeft in het verslagjaar een verzoek ingediend bij de Staten van Curaçao om de Landsverordening Ombudsman te wijzigen. De voorgestelde wijzigingen hebben betrekking op de reikwijdte van de rechtsmacht van de Ombudsman en de gevolgen die het bewust niet voldoen aan de bepalingen van deze landsverordening zouden moeten hebben. De voorgestelde wijzigingen zullen de Ombudsman in staat stellen om beter in te spelen op meerdere ontwikkelingen en zullen moeten leiden tot een betere (rechts) bescherming van de burger door de Ombudsman. Vanwege diverse omstandigheden zijn de wetsontwerpen in dit kader nog niet ingediend bij de Staten. De Ombudsman is thans voornemens om uitgewerkte wetsvoorstellen tot wijziging van de Landsverordening Ombudsman in de eerste helft van 2014 bij de Staten in te dienen.

7.8 Rechtspositie Ombudsman

De Ombudsman zal in 2014 het traject starten om zelf de concepten van de wettelijk voorgeschreven rechtspositionele regelingen die door de Landsverordening Ombudsman zijn aangegeven, op te stellen. Het betreft in elk geval de Landsverordening tot regeling van de Bezoldiging van de Ombudsman en het landsbesluit, houdende algemene maatregelen waarin de overige rechtspositionele aanspraken van de Ombudsman moeten worden geregeld. De Ombudsman spreekt de hoop uit dat deze aanzet de regering c.q. de overheid ertoe zal bewegen om deze regelingen zo snel mogelijk vast te stellen.

TOT SLOT

Van de doelstellingen die de Ombudsman in 2012 had gesteld kan worden geconcludeerd dat deze grotendeels zijn gerealiseerd. Dit maakt dat het verslagjaar kan worden bestempeld als een positief en succesvol jaar.

Het jaar 2013 was verder een jaar van relatieve stabiliteit vanuit bestuurlijk oogpunt. De Ombudsman spreekt de hoop uit dat deze stabiliteit te zijner tijd vertaald zal worden in het versterken van het ambtelijke apparaat. Het instellen van klachtenafdelingen binnen de ministeries, dan wel binnen de diverse overheidssectoren, zou in dit kader een goed begin zijn. Een beter functionerend apparaat heeft in ieder geval tot gevolg een betere dienstverlening, zowel naar de burger als naar het bestuur toe.

Het is de wens van de Ombudsman dat de positieve ontwikkelingen die in 2013 zijn begonnen, ook in 2014 zullen worden voortgezet. Dit kan worden bereikt indien alle individuen en instituten die deel uitmaken van de gemeenschap wederzijds respect en een transparante en professionele houding tonen. Deze begrippen moeten de leidraad vormen voor ons dagelijks handelen.

De Ombudsman verbindt zich hierbij om haar wettelijk voorgeschreven taken met de uiterste zorg te blijven verrichten en benadrukt tot slot haar overtuiging dat behoorlijkheid van bestuur een van de belangrijkste pijlers is voor de ontwikkeling van een gezonde samenleving.

Willemstad, juli 2014

De Ombudsman van Curaçao
mr. Alba M.T. Martijn

BIJLAGEN

- Begrotingsuitputting
- Program: the Third Curaçao International Ombudsman Conference
- Communiqué - Engels
- Communiqué - Spaans
- Landsverordening Ombudsman

Begrotingsuitputting

R5583001	Curaçao		04-04-2014 14:20:50					
AF0001	Budgetuitputting		Page: 1					
SAOELIS	Per grootboekrekening							
	Vanaf 1 januari t/m 31 december 2013							
	Beschrijving	Oorspronkelijk budget	Begrotingswijziging	Totaal budget	Werkelijke inkomsten/uitgaven	Openstaande verplichtingen	Totale uitputting	Restant budget
10	Staatsorganen en ov. Alg. Org.							
02	Algemeen beheer Staatsorganen							
100203	Ombudsman	772.800,00		772.800,00	601.045,20		601.045,20	171.754,80
4211	Salarissen, Loonen & Bezoldiging	2.600,00		2.600,00	4.340,00		4.340,00	1.740,00-
4213	Kinderbijslag	31.950,00		31.950,00	33.042,96		33.042,96	1.092,96-
4214	Vakantietoelagen	82.680,00		82.680,00	708,22-		708,22-	83.388,22
4215	Medische Behandeling & Keuring				7.812,00		7.812,00	7.812,00-
4216	Over. Uitg. Salarissen & Loonen	54.700,00		54.700,00	50.014,39		50.014,39	4.685,61
4221	Altruïst. AOV/AWW	2.900,00		2.900,00	2.967,07		2.967,07	67,07-
4222	Altruïst. AVBZ	93.373,96		93.373,96	76.408,18		76.408,18	16.965,78
4225	AFPA Pensioenshijdingen	10.114,02		10.114,02	7.359,05		7.359,05	2.754,97
4301	Inhuur van Personeel	5.000,00		5.000,00	5.229,40		5.229,40	1.770,60
4323	Kosten Vervanging & Verlof	9.100,00	2.000,00	11.100,00	1.477,84		1.477,84	7.622,16
4334	Opleiding & Training	17.086,50		17.086,50	46.736,40		46.736,40	25.650,10-
4337	Vervoer	7.500,00	4.000,00	11.500,00	5.554,88		5.554,88	945,12
4338	Vergoedkosten & Presentiegeld	71.981,00	1.000,00	72.981,00	69.589,99	3.879,90-	65.710,09	13.270,91
4339	Representatie & Voorlichting	190.800,00	7.000,00	197.800,00	156.509,00	13.144,00-	143.365,00	47.435,00
4351	Huur Gebouwen & Terrainen	26.700,00	5.500,00	32.200,00	27.682,59	2.503,86-	25.178,73	7.021,27
4352	Onderhoud Gebouwen & Terrainen	1.500,00		1.500,00				1.500,00
4353	Verz. & Belant. Huurvesting	29.600,00	1.000,00	30.600,00	28.702,40	11.345,61-	17.356,79	13.243,21
4354	Verbruik Nutvoorzieningen	7.098,00		7.098,00	2.042,43	143,10-	1.899,33	5.198,67
4356	Onderhoud Drukt. Roer. Goed.	3.000,00	2.000,00-	1.000,00		103,88-	103,88-	1.103,88
4371	Huur & Leas. Kantoorruimte	35.000,00		35.000,00	29.309,96		29.309,96	5.690,04
4372	Onderhoud Kantoorinrichting	29.000,00	5.000,00	34.000,00	27.320,26	55,96-	27.264,30	6.735,70
4373	Kleine Inventarisgoederen	30.000,00	5.000,00	35.000,00	23.847,96	8.214,09-	15.633,87	19.366,13
4374	Telefoon & Faxkosten	2.000,00		2.000,00	168,87		168,87	1.846,57
4375	Porto & Vrachtkosten	7.500,00		7.500,00	2.300,60		2.300,60	5.199,40
4376	Abonnementen & Lehuur	2.000,00		2.000,00	615,86		615,86	1.384,14
4377	Contributies & Lidmaatschappen	41.366,00	13.000,00-	28.366,00	4.105,49	14.222,38-	10.116,89-	38.482,39
4379	Advieskosten	6.900,00	2.000,00-	4.900,00				4.900,00
4380	Accountantskosten	3.000,00		3.000,00				3.000,00
4381	Overige Kantoorexploitatie	4.000,00	4.000,00-					
4422	Onderhoud Vervoer	4.000,00	4.000,00-					
4423	Verbruik Benzine & Olie	3.500,00	3.500,00-					
4424	Verzek. & Belant. Openb. vervoer	1.007,67		1.007,67	217,30		217,30	790,37
4408	Andere Spec. Goed. & Diensten	38.929,92		38.929,92	11.487,99		11.487,99	27.441,93
4511	Normale Afschrijvingen	1.500,00		1.500,00				1.500,00
4913	Gebouwen	21.000,00		21.000,00	14.850,47	1.860,30-	12.989,17	8.010,83
4921	Kantoor Inrichting	11.000,00		11.000,00	6.571,92		6.571,92	4.428,08
4922	Kantoor Apparaat							

Curaçao
Budgettoelichting
Per gewestboekrekening
Vanaf 1 januari t/m 31 december 2013

R5881001
AF01001
SAOELIS

Beschrijving	Oorspronkelijk budget	Begrotings- wijziging	Totaal budget	Werkelijke inkomsten/uitgaven	Openstaande verplichtingen	Totale uitgaving	Restant budget
4923 Transportmiddelen	70.000,00		70.000,00	39.842,30		39.842,30	30.057,70
5211 Verhaal Premie Ziektekosten				6.699,48-		6.699,48-	6.699,48
100203 Ombudsman	1.732.186,87		1.732.186,87	1.279.815,66	55.488,52-	1.224.326,54	507.860,33
02 Algemeen beheer Staatsorganen	1.732.186,87		1.732.186,87	1.279.815,66	55.488,52-	1.224.326,54	507.860,33
10 Staatsorganen en ov. Alg. Org.	1.732.186,87		1.732.186,87	1.279.815,66	55.488,52-	1.224.326,54	507.860,33



Caribbean International University

PROGRAM OF THE THIRD CURAÇAO INTERNATIONAL OMBUDSMAN CONFERENCE

Organized by

**the Office of the Ombudsman of Curacao and
the Caribbean International University**

held in the WORLD TRADE CENTER

September 16 - 19, 2013

With the theme:

**The role of the Ombudsman as protector of
the human and social rights
of children and adolescents**

Lecturers	Dr. Julio Cesar Pineda	- Ambassador of the Bolivarian Republic of Venezuela
	Lic. Nabor Carillo Flores	- Executive Secretary of the National Committee of Human Rights of Mexico
	Dr. Celeste Liendo Liendo	- Executive Secretary of the Committee of Internal Affairs of the Parliament of the Bolivarian Republic of Venezuela
	Dr. Jefferson Aparecido Dias	- Procurator of the Republic Sao Paolo of Brazil
	Dr. Ricardo Ariel RIVA	- Public Defender of the of the people of the City de Neuquén, Argentina
	Dr. Wendy Torres	- General Director of the Foundation Juan Vives Suria, Human Rights Academy of the Bolivarian Republic of Venezuela
	Dr. Larry Devoe	- Director of Legal Affairs of the Office of the Ombudsman of Bolivarian Republic of Venezuela
	Madame Florence Elie	- Protector of the People of Haiti
	Ms. Lilana Keith MBA BA	- Representative of the Platform for International Cooperation on Undocumented Migrants
	Mrs. Carla van Os LL.M.	- Legal Advisor for the organization Defense for Children - Amsterdam
	Dr. Michele Reis	- Diaspora Professor at the University of West Indies
	Mrs. Tamara Salsbach MSc. LL.M.	- Senior Legal Advisor of the Centre for Information and Formation of Minors - Curaçao
	Sarai Perez Aquerreta MSc	- Representative of Institute of Investigation of the South - Venezuela
	<u>Conference Coordinator</u>	
	Mr. Keursly Concincion LL.M.	- Acting Director and Chief Legal Council of the Office of the Ombudsman of Curaçao
	<u>Program Coordinator</u>	
	Mrs. Jeannette Juliet-Pablo	- Policy Advisor of the Minister of Social Development, Labor & Welfar
	<u>Hosts</u>	
	Dr. Carmelo De Stefano	- CEO of the Caribbean International University (CIU)
	Ms. Alba Martijn LL.M.	- Ombudsman of Curacao
	OPENING CEREMONY –SEPTEMBER 16, 2013	
Date	September 16, 2013 OPENINGS CEREMONY	
Venue	Auditorium World Trade Center, Piscadera Bay	
19.00 - 19.10	Opening Master of ceremony – Mr. Hernan Grüber	
19.10 - 19.25	Invocation Rev. Norwin Josepa	
19.25 - 19.35	Word of welcome Ms. Alba Martijn – Ombudsman of Curacao	
19.35 - 20.00	Cultural event Children choir - Angelitos	
20.00 - 20.30	Keynote speaker Dr. Carmelo de Stefano	
20.30 - 21.30	Reception	

TIME	TOPIC FIRST DAY OF THE CONFERENCE – September 17, 2013	SPEAKER
08.00 - 09.00	Registration	
09.00 – 09.15	A word of welcome	Ms. Alba Martijn – Host
09.15 – 09.30	Overview of the day	Mrs. Jeannette Juliet-Pablo Policy Advisor of the Ministry of Social Development, Labor & Welfare
09.30 – 10.00	Introduction: The role of the Ombudsman as protector of the human and social rights of the child and adolescent	Licenciado Nabor Carillo Flores, Executive Director of the National committee of Human Rights of Mexico (CNDH)
10.00 - 10.15	Coffee break	
10.15 - 10.45	The Criminal procedures guarantees for boys, girls and adolescents in the Bolivarian Republic of Venezuela	Dr. Celeste Liendo Liendo Executive Secretary of the Committee of Internal Affairs of the Bolivarian Republic of Venezuela
10.45 – 11.30	The protection of the rights of children under courts supervision – the forced institutionalization of children and adolescents	Dr. Jefferson Aparecido Dias – Procurator of the Republic of Sao Paulo, Brazil
11.25 - 12.00	Panel discussion	Panel discussion Moderator - Mrs. Jeannette Juliet-Pablo
12.00 - 14.00	Lunch	
14.00 – 15.00	The protection of the rights of the minors in Haiti	Madam Florence Elie The Protector of the People of Haiti
15.00 – 15.30	The role of the Ombudsman as part of the leading system of Venezuela for the human rights of boys, girls and adolescents	Dr. Wendy Torres - General Director of the Foundation Juan Vives Suria, Human Rights Academy - Venezuela
15.30 - 16.00	The protection of the rights of boys, girls and adolescents in the social services agencies	Dr. Larry Devoe Director of the Legal Department of the Ombudsman of the Bolivarian Republic of Venezuela
16.00 -16.15	Coffee break	
16.15 - 16.45	An evaluation of the role of the Ombudsman in the general protection of the rights of the child	Group session Moderator - Mrs. Jeannette Juliet - Pablo
16.45	Closure	

TIME	TOPIC SECOND DAY OF THE CONFERENCE – September 18 th , 2013	SPEAKER
09:00 – 09.45	Introduction: The role of the Ombudsman as protector of the human rights of the undocumented minor in large communities	Ms Lilana Keith MBA BA Representative of the Platform for International Cooperation on undocumented migrants
09.45 - 10.30	All children are equal but some children are more equal then others	Carla van Os LL.M. Legal Advisor for Defence for Children -Amsterdam
10.30 – 10.45	Coffee break	
10.45 – 11.15	The right to a good treatment – a progress in the defense and guarantee of the human rights of boys, girls and adolescents. Changing the paradigms from the Bolivarian Republic of Venezuela	Dr. Celeste Liendo Liendo Executive Secretary of the Committee of Internal Affairs of the Parliament of the Bolivarian
11.15 – 12.00	Panel discussion - The rights of the undocumented minor	Coordinator Mrs. Jeannette Juliet -Pablo
12.15 – 14.00	Lunch	
14.00 – 14.45	The position of the undocumented minor in the Caribbean perspective	Dr. Michele Reis Diaspora Professor at the University of West Indies
14.45 - 15.30	The right of the child to visit his imprisoned unmarried mother	Alba Martijn LL.M Ombudsman of Curaçao
15.30 – 15.45	Coffee break	
15.45 – 16.45	Evaluation of the role of the Ombudsman as protector of the rights of the undocumented minor	Group session Moderators Keursly Concincion LL.M. Mrs. Jeannette Juliet-Pablo
16.45	Closure	

TIME	TOPIC THIRD DAY OF THE CONFERENCE – September 19, 2013	SPEAKER
09:00 - 09.30	Good, better, best!!! Aplicacion of art. 3.1 Convention on the Rights of the Child “Best interest of the child”. According to the Court in First Instance of Curaçao.	Ms. Tamara Salsbach LL.M. Senior adviser of the Centre for Information and Formation of Minors – [SIFMA] - Curaçao
09.30 – 10.30	Juvenile Punishment Mediation – A paradigmatical change of the school punishment system – Auto concept and mediation	Dr. Ricardo Riva Ombudsman of the City of Neuquén, Argentina
09.55 – 10.10	Panel discussion	
10.10 – 10.25	Coffee break	
10.25 – 11.00 11.00 – 11.35 11.35 – 12.00	Adaptations of national law required to guarantee compliance with the provisions of the Convention on the Rights of the Child : - regarding the right of the child in general; - regarding the rights of the undocumented child Formulation of the recommended adaptations of the law	Chair of the group session Mr. Keursly Concincion Mrs. Jeannette Juliet - Pablo
12.00 – 14.00	Lunch	
14.00 - 15.00	Continued Formulation of the recommended adaptations in a communiqué with recommendations and conclusions	Chair Ms. Alba Martijn LL.M.
15.00 - 16.00	Approval of the Communiqué	Chair Ms. Alba Martijn LL.M.
16.00 - 16.15	Coffee break	
16.15 – 16.45	Closing remarks and certificate of participation	Dr. Carmelo De Stefano
17.00 - 18.00	Farewell reception	Hall of the World Trade Center
TIME	SOCIAL ACTIVITY - Fourth day – September 20, 2013	
10.00 -11.00 11.00– 15.00	Boat trip in the Harbor of Willemstad Shopping in Punda	09.30 meet in the courtyard of the Clarion restaurant 15.00 meet in front of the Governor’s palace

Communique - Engels



The Ombudsman of Curaçao



Caribbean International University

**COMMUNIQUE
OF THE
THIRD INTERNATIONAL CONFERENCE FOR OMBUDSMAN IN CURAÇAO
ORGANIZED BY
THE OMBUDSMAN OF CURAÇAO
AND
THE CARIBBEAN INTERNATIONAL UNIVERSITY**

The Third International Conference for Ombudsman, organized by the Ombudsman of Curaçao and the Caribbean International University, took place in the World Trade Centre in Curaçao on 16 – 19 September 2013, with the theme:

“The role of the Ombudsman as protector of the human rights and the social rights of children and adolescents”

Participants of the Institutes of Ombudsman and experts on diverse areas from Argentina, Belgium, Brazil, Chile, Curaçao, Haiti, Mexico, The Netherlands, Panama, Trinidad, Turks & Caicos, The United States of America, Sierra Leone, and Venezuela were active participants in this Conference.

The Conference was officially opened by the Ombudsman of Curaçao, Mrs. Alba Martijn Ph.D. in the presence of Her Excellency, the second acting Governor of Curaçao, Mrs. Nolda Römer-Kenepa MA. Celeste Liendo Liendo Ph.D., the Executive Secretary of the Committee of Internal Affairs of the Bolivarian Republic of Venezuela served as the keynote speaker.

At the closing of the Conference the following communiqué was published, which contains the recommendations with reference to the diverse aspects of the role of the Ombudsman as protector of the human rights and the social rights of children and adolescents, for the governments of diverse countries which have participated in the Conference.

General recommendations

- Policy makers, professional staff, media, private sector and other actors in the community should be sensitized on the rights of the child;
- The cooperation between all bodies representing the interests of the child should be strengthened;
- The theory and practice on issues affecting the interests of the child, must be aligned to each other to concretize the rights of the child;
- A Children's Ombudsman or another independent body must be appointed for the implementation of the Convention on the Rights of the Child (CRC), and
- The child him(her)self must get a more prominent role in terms of the protection of his/her rights.

Recommendations arising from the alleged statements during the conference

Concerning the guarantees for criminal prosecution for teens

- The child must be, in the event that he/she is engaged in a lawsuit, be expressly informed about his/her rights.
- When children break the law, it is, depending on the severity of the case, recommended to choose to correct the child via an extra-judicial approach.
- The imprisonment of a child, who has violated the law, should be avoided as much as possible. Giving community service orders, is preferable. However, account should be taken of the school and holiday periods of the child.
- If all the actors in the justice system in advance prepare a plan, indicating how it will deal with the child who breaks the law, the interests of the child are better served.
- The child who gets in trouble with the law should be rehabilitated and socialized. This is achieved by proper monitoring of the young offender.
- There must be sufficient information to the community regarding juvenile offenders. In this information attention must be given to 1) the promotion of educational facilities for the child and 2) the fact that offenders be awarded a second chance.
- The recommendations of the CRC (Committee on the Rights of the Child) must be executed.

Concerning the importance of signing the Communications Protocol pertaining to the International Convention on the Rights of the Child

The Protocol to the Convention relating to communication must be adopted by the countries that have signed the Convention. The acceptance of this Protocol provides children and youngsters the opportunity to submit a complaint personally and directly to the Committee on the Rights of the Child.

Concerning the protection of the rights of youth under the supervision of the Court - the forced institutionalization of youth and adolescents

A child who is addicted to drugs or has a mental disorder (and is imprisoned by justice) must, before the confinement is extended, be evaluated by a psychiatrist who is registered as such. The judge in charge of the evaluation of the extension is to take the utmost account of the findings mentioned in the psychiatric report.

Concerning the rights of youth who are victims of armed conflicts

It is desirable to institute an Ombuds - institute for children at war.

When it comes to those seeking asylum and/or war refugees, the international community must offer integral assistance. This means, for example assistance in the field of social services and education taking into account their own facilities for their own people. There should be a law designed to protect children against the use of irregular (nuclear) weapons.

Concerning the protection of the rights of the Haitian children and adolescents

Governments should line themselves up as more humane and tolerant with regard to the situation in Haiti and open themselves to grant Haitian immigrants a second chance in their country.

Concerning the protection of children under the supervision of the State who are housed in boarding schools and educational institutions

- There should be an information campaign in which the protection of children is central.
- The verbal and psychological abuse of children should be put to a stop. Communication with and to the children must be improved drastically. Government organizations and NGOs, responsible for the welfare of the child, must ensure that boarding schools and other institutions that care for children, meet the standards of UNICEF. UNICEF provides governments and NGOs training and tools to perform the supervision of these institutions in an adequate manner.

Concerning the protection of the rights of the undocumented child

- There should come a general revision of all local regulations (migration and other regulations) and local policies, to strengthen the position of the undocumented child.
- There should be no distinction between the local child and the child who stays illegally in a country.
- A child without a residence permit should not be arrested and imprisoned.
- School data from an illegal child may not be used to impair the child in any way.

Concerning the protection of the position of the undocumented child in the Caribbean

- There should be an information campaign about the dangers around the different ways in which one migrates (illegal or not). This campaign should be held in the countries of destination as well as in the countries of origin.
- The countries of destination must in advance take into account the phenomenon of "Invisible children" and plan for the presence of these children, when they prepare and implement their economic policies.
- Every child who leaves a country must do so accompanied by an adult who is authorized to take the child.
- For the children who are found without the required documents in a country, the state must appoint a kind of guardianship Institute, which takes over the care of the child, until the children can return to their country of origin.
- More emphasis should be placed on the protection of indigenous children. These children are generally more vulnerable.

Concerning the correct treatment of the child without the use of physical and humiliating punishment

The role of the parents needs to be adjusted.

Application of violence as an instrument to impose authority, to suppress and control the child, without the necessary application of a critical rationality that promotes the independence and recognition of the self-esteem of the child, always leads to the violation of the rights of the child.

An upbringing without violence will not lead to loss of authority, but application of authority to impose respectful limits on the child and also to teach the child to become a valuable citizen, who will also treat others with respect.

Concerning the visitation of the minor child of incarcerated parents, particularly of unmarried mother

- The state, and in particular the Ministry of Justice, must pay attention to the welfare of the children of incarcerated parents.
- In the prison itself enough space should be created for the child to have contact with the imprisoned parent.
- There should be introduced special visiting hours that take into account the school hours of the child.
- The child of incarcerated parent (s) must be supervised by the public authorities responsible for the welfare of the child to prevent in case the child's welfare fails and as a result he ends up in the criminal underworld.

Concerning the application of Article 3 paragraph 1 of the International Convention for the Rights of the Child; the need for a legal definition of "the best interests of the child".

Local and international judges must refer explicitly to the Convention (in particular, Article 3) so that a frame can be created, which in practice can be used as a guide, by the social services, non-governmental organizations and the people from the field.

Recommendations arising from the presentation of Dr. Ricardo A. Riva, Ombudsman of the city of Neuquén , Argentina

- People need to consider each other as equals and not as an object during confrontations.
- Every individual deserves equal opportunities in life.
- The evaluation of the social situation of children must begin in the local neighbourhoods, where these children grow up.
- To be able to apply mediation successfully in education, the schools themselves must use mediation as a mediation tool.

Drawn up on 30 September 2013 in Curaçao by the Third Curaçao International Conference for Ombudsmen

The Ombudsman of Curaçao

Alba M. T. Martijn Ph.D.

The Chief Executive Officer
Of the Caribbean International University,

Dr. Carmelo V. De Stefano



El Ombudsman de Curazao



Caribbean International University

COMUNICADO DE LA TERCERA CONFERENCIA INTERNACIONAL DE OMBUDSMAN DE CURAZAO

ORGANIZADA POR

EL OMBUDSMAN DE CURAZAO
Y LA
CARIBBEAN INTERNATIONAL UNIVERSITY

La tercera Conferencia Internacional de Curazao para Ombudsman, organizada por el Ombudsman de Curazao y la Caribbean International University, aconteció en el World Trade Center en Curazao el 16 – 19 de Septiembre del 2013, con el tema:

*"El papel del Ombudsman como protector
de los derechos humanos y los derechos sociales de los niños y adolescentes"*

Participantes de los Institutos de Ombudsman y expertos en diversas áreas de La Argentina, Bélgica, Chile, Curazao, Haití, Méjico, Los Países Bajos, Panamá, Trinidad, Islas Turcas y Caicos, Los Estados Unidos de América, Sierra Leone, y Venezuela, eran participantes activos en esta conferencia.

La apertura oficial de la conferencia se hizo por el Ombudsman de Curazao, la Sra. Licenciada Alba Martijn, en la presencia de Su Excelencia, la segunda Gobernadora Interina de Curazao, la Sra. Dra. Nolda Römer-Kenepa. Dr. Celeste Liendo Liendo, el Secretario Ejecutivo de la Comisión de Asuntos Internos de la República Bolivariana de Venezuela, fungió como orador principal.

Al cierre de la conferencia el siguiente comunicado fue publicado, que contiene las recomendaciones que conciernen los diversos aspectos del papel del Ombudsman como protector de los derechos humanos y los derechos sociales de los niños y adolescentes, para los gobiernos de los diversos países que han participado en la conferencia.

Recomendaciones generales

- Los responsables políticos, personal profesional, los medios de comunicación, el sector privado y otros actores en la comunidad deben de ser sensibilizados al respecto a los derechos del niño;
- La cooperación entre todas las instancias que representan los intereses del niño debe de ser reforzada.
- La teoría y la práctica respecto a tópicos que afectan a los intereses del niño, deben de entre sí ser mejor adaptados para concretización de los derechos del niño ;
- Un Defensor Del Niño o otra instancia independiente debe de ser designado para la ejecución de la Convención sobre los Derechos del Niño (CRC); y
- El propio niño debe de tener un mayor protagonismo en cuanto a la protección de sus derechos.

Recomendaciones derivadas de las supuestas declaraciones durante la conferencia

Con respecto a las garantías para el proceso penal para los niños y adolescentes

- El niño debe de, en el caso de que él/ella se involucra en una demanda, ser explícitamente mostrado sobre sus derechos.
- Cuando los niños faltan con la ley, es, en función de la gravedad del caso, recomendado elegir el método extrajudicial para corregirle al niño.
- El encarcelamiento de un niño que ha infringido la ley debe de evitarse tanto como sea posible. Es preferible dar servicio a la comunidad. Sin embargo, aquí se debe tener en cuenta, los tiempos escolares y de vacaciones del niño.
- Si todos los actores del sistema judicial de antelación preparan un plan, que indica cómo se va a tratar con el niño que infringe la ley, estará mejor servido el interés del niño.
- El niño que se mete en problemas con la justicia, debe de ser rehabilitado y resocializado. Esto se logra mediante un control adecuado del menor infractor.
- Suficiente información debe de ser dada a la comunidad sobre delinquentes juveniles. En esta información se debe dar la atención a 1) la promoción de los servicios educativos para el niño y 2) el hecho de que los delinquentes deben de ser otorgados una segunda oportunidad.
- Se deben de ejecutar las recomendaciones del CRC (Comité de los Derechos del Niño).

Con respecto a la importancia de firmar el Protocolo de Comunicaciones perteneciente a la Convención Internacional para los Derechos del Niño

El Protocolo del Convenio relativo a la comunicación, debe de ser adoptado por los países que han firmado la Convención. La aceptación de este Protocolo brinda a los niños y jóvenes la posibilidad de presentar directamente por sí mismo una queja al Comité de los Derechos del Niño.

Con respecto a la protección de los derechos de los jóvenes, bajo la supervisión de la Corte - la institucionalización forzada de los jóvenes y adolescentes

Un niño que es adicto a las drogas o tiene un trastorno mental (y es encarcelado por la justicia) deberá de, antes de que se amplíe el encierro, ser evaluado por un psiquiatra que está registrado como tal. El juez a cargo de la evaluación de la extensión debe de tomar en cuenta lo más que sea posible, los resultados mencionados en el informe psiquiátrico.

Con respecto a los derechos de los jóvenes que son víctimas de conflictos armados

Es conveniente configurar Un Instituto de Ombudsman para los niños de la guerra.

Si se trata de los que solicitan asilo y/o refugiados de guerra, la comunidad internacional debe de ofrecer asistencia integral. Esto significa, por ejemplo, la asistencia en el ámbito de los servicios sociales y la educación, donde se debe de tomar en cuenta sus propias disposiciones, para sus propios ciudadanos.

Debería de ser elaborada una ley para proteger a los niños en contra del uso de armas irregulares (nucleares).

Con respecto a la protección de los derechos de los niños y adolescentes Haitianos

Los gobiernos deben de perfilarse más humanamente y tolerante con respecto a la situación en Haití y abrirse para ofrecerles a los inmigrantes Haitianos una segunda oportunidad en su país.

Con respecto a la protección de los niños que están alojados, bajo la supervisión del Estado en los internados y las instituciones educativas.

- Debe de haber una campaña de información en la que la protección de los niños es fundamental.
- Hay que poner un paro al abuso verbal y psicológico a los niños. La comunicación con y hacia los niños, debe de ser mejorado drásticamente. Las organizaciones gubernamentales y no gubernamentales encargados del bienestar del niño, deben de asegurarse de que los internados y otras instituciones que cuidan de los niños, cumplan con las normas de la UNICEF. La UNICEF proporciona a los gobiernos y las organizaciones no gubernamentales de capacitación y herramientas para llevar a cabo la supervisión de estas entidades de manera adecuada.

Con respecto a la protección de los derechos del niño indocumentado

- Debe de haber una revisión general de todas las regulaciones locales (migración y otras regulaciones) y las políticas locales, para fortalecer la posición del niño indocumentado.
- No debería de existir ninguna distinción entre el niño local y el niño que queda ilegalmente en un país.
- Un niño sin un permiso de residencia no debería ser arrestado y encarcelado.
- No se permite usar datos de la escuela de un niño ilegal de ningún modo en menoscabo del niño.

Con respecto a la protección de la posición del niño indocumentado en el Caribe

- Debe de haber una campaña de información sobre los peligros en torno a las diferentes formas que se migra (ilegal o no). Esta campaña debe de acontecer tanto en los países de destino como en los países de origen.
- Los países de destino de antemano deben de tener en cuenta con el fenómeno de los "niños invisibles" y preparar planes para estos niños cuando preparan y ejecutan sus políticas económicas.
- Cada niño que sale de un país debe de hacerlo acompañado por un adulto que esté autorizado a llevar al niño.

- El Estado, para los niños que se encuentran en un país, sin los documentos requeridos, debe de indicar una especie de Instituto de tutela, que se hace cargo del cuidado del niño hasta que los niños puedan regresar a su país de origen.
- Mayor énfasis se debe poner en la protección de los niños indígenas. Estos niños son generalmente más vulnerables.

Con respecto al tratamiento correcto del niño sin el uso de castigo físico y humillante

El papel de los padres necesita ser ajustado.

El uso de la violencia como instrumento para imponer la autoridad, para suprimir al niño y controlarlo, sin la aplicación necesaria de una racionalidad crítica, que promueve la independencia y el reconocimiento de la autoestima del niño, siempre conduce a la violación de los derechos del niño.

Una educación sin violencia no conducirá a la pérdida de autoridad, pero la aplicación de la autoridad para imponer límites respetuosos al niño, y también para enseñarle al niño de convertirse en un valioso ciudadano, que también trate a los demás con respeto.

Con respecto al derecho de visita del niño menor de edad a los padres encarcelados, en especial de las madres solteras

- El Estado, y en particular el Ministerio de Justicia, debe de prestar atención al bienestar de los hijos de padres encarcelados.
- En la prisión en sí se debe de crear suficiente espacio para que el niño tenga contacto con el padre encarcelado.
- Se debe de introducir horarios de visita especiales, que tengan en cuenta las horas de escuela del niño.
- El hijo de padre(s) encarcelado(s) debe de ser guiado por las autoridades públicas responsables del bienestar del niño, para evitar que el niño tenga falta de las providencias sociales, y como resultado de esto, termine en el circuito criminal.

Con respecto a la aplicación del apartado 3 del artículo 1 de la Convención Internacional de los Derechos del Niño, la necesidad de una definición legal de "el interés del niño".

Los Jueces locales e internacionales deben de hacer referencia explícita a la Convención (en particular, el artículo 3), de modo que se pueda crear un marco, que en la práctica puede ser utilizado como una guía en la práctica, por los servicios sociales, las organizaciones no gubernamentales y las personas en la materia.

Recomendaciones derivadas de la presentación del Dr. Ricardo A. Riva, Defensor del Pueblo de la ciudad de Neuquén, Argentina

- Las personas deben de, durante enfrentamientos, considerarse mutuamente como iguales y no como un objeto.
- Cada individuo merece oportunidades iguales en la vida.
- La evaluación de la situación social de los niños debe de comenzar en los barrios locales donde estos niños crecen.
- Para ser capaz de aplicar con éxito la mediación en la educación, las propias escuelas deben de mantener la mediación como herramienta de mediación.


Redactado el 30 de Septiembre del 2013 en Curazao, por la Tercera Conferencia Internacional de Ombudsman en Curazao

El Ombudsman de Curazao



Licenciada Alba M. T. Martijn

El Director Ejecutivo de la
Caribbean International University,



Dr. Carmelo V. De Stefano



Bijlage behorende bij Eilandsverordening vaststelling diverse ontwerp-landsverordeningen land Curaçao (A.B. 2010 no. 87)

Landsverordening van de regelende
de instelling van een ombudsman
(Landsverordening ombudsman).

=====

IN NAAM DER KONINGIN!

DE GOUVERNEUR van de Nederlandse Antillen,

In overweging genomen hebbende:

dat het ter uitvoering artikel 71 van de Staatsregeling noodzakelijk is een bijzondere voorziening tot onderzoek te treffen teneinde in voorkomende gevallen gedragingen van de overheid jegens de burger te onderzoeken alsmede naar aanleiding van dit onderzoek voorstellen te doen voor eventueel te treffen maatregelen;

Gelet op artikel III van de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen
:

§. 1 Algemene bepalingen

Artikel 1

In deze landsverordening en de daarop berustende bepalingen wordt verstaan onder:

ombudsman:	de ombudsman, bedoeld in artikel 2;
minister:	de minister van Algemene Zaken;
bestuursorgaan:	1°. de minister die het rechtstreeks aangaat; 2°. een ander bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen aan te wijzen orgaan met enig openbaar gezag bekleed;

- ambtenaar: 1°. een ambtenaar in de zin van de
landsverordening Materieel Ambtenarenrecht
(P.B.) en een gewezen ambtenaar;
2°. een persoon met wie een bestuursorgaan
een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht is
aangegaan, ook na het beëindigen van deze
arbeidsovereenkomst;
3°. een dienstplichtige in de zin van de
Dienstplichtverordening 1961, ook na het einde
van de dienstplicht;
4°. andere personen werkzaam onder de
verantwoordelijkheid van het bestuursorgaan,
ook na het beëindigen van de werkzaamheden;
- gedraging: het handelen of nalaten door een
bestuursorgaan in een bepaalde
aangelegenheid;
- rechterlijke instantie: personen of colleges, bij of krachtens
landsverordening geheel of gedeeltelijk met
rechtspraak belast en, voor zover het deze
rechtspraak betreft, van het openbaar bestuur
onafhankelijk.
2. Een gedraging van een ambtenaar in de uitoefening van zijn
functie wordt aangemerkt als een gedraging van het bestuursorgaan
onder wiens verantwoordelijkheid hij werkzaam is.

§ 2. De ombudsman

Artikel 2

1. Er is een ombudsman.
2. De ombudsman heeft tot taak desgevraagd of eigener beweging
onderzoek in te stellen naar gedragingen van bestuursorganen.

Artikel 3

1. De ombudsman wordt benoemd door de Staten. De benoeming
van de ombudsman geschiedt op een voordracht, bevattende
tenminste de namen van drie personen die in gezamenlijk overleg is
opgemaakt door de ondervoorzitter van de Raad van Advies, de
president van het Gemeenschappelijk Hof van Justitie van de
Nederlandse Antillen en Aruba en de president van de Algemene
Rekenkamer.
- 2. Om tot Ombudsman benoemd te worden moet men de
Nederlandse nationaliteit bezitten en ingezetene zijn van
Curaçao.**
3. De benoeming geschiedt voor de duur van zes jaren. De
ombudsman is slechts eenmaal voor een tweede termijn
herbenoembaar.

4. Indien de Staten voornemens zijn de ombudsman te herbenoemen, kunnen de Staten bepalen dat het tweede lid, tweede volzin, buiten toepassing blijft.
5. Indien blijkt dat de Staten niet tijdig tot de benoeming van een nieuwe ombudsman zullen kunnen komen, voorzien de Staten zo spoedig mogelijk in de waarneming van het ambt van ombudsman.
6. De waarneming eindigt van rechtswege op het tijdstip waarop een nieuwe ombudsman in functie is getreden.

Artikel 4

1. De Staten ontslaan de ombudsman met ingang van de eerstvolgende maand na die waarin hij de zeventigjarige leeftijd bereikt.
2. De Staten ontslaan de ombudsman voorts:
 - a. op zijn verzoek;
 - b. wanneer hij uit hoofde van ziekten of gebreken blijvend ongeschikt is zijn functie te vervullen;
 - c. bij aanvaarding van een ambt of betrekking als bedoeld in artikel 6 ;**
 - d. bij het verlies van het Nederlanderschap;
 - e. wanneer hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens een misdrijf is veroordeeld dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - f. wanneer hij bij onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak onder curatele is gesteld, in staat van faillissement is verklaard, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld;

Artikel 5

1. De Staten stellen de ombudsman op non-activiteit ingeval:
 - a. er tegen hem een ernstig vermoeden bestaat van feiten en omstandigheden die tot ontslag op grond van artikel 4, tweede lid, onder e of f, leiden;
 - b. hij zich in voorlopige hechtenis bevindt;
 - c. hij bij een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak wegens misdrijf is veroordeeld, dan wel hem bij zulk een uitspraak een maatregel is opgelegd die vrijheidsbeneming tot gevolg heeft;
 - d. hij onder curatele is gesteld, surséance van betaling heeft verkregen of wegens schulden is gegijzeld ingevolge een nog niet onherroepelijk geworden rechterlijke uitspraak.
2. In het geval, bedoeld in het eerste lid, onder a, eindigt de non-activiteit na drie maanden. De Staten kunnen de getroffen maatregel telkens voor ten hoogste drie maanden verlengen.

3. In de gevallen, bedoeld in het eerste lid, onder b, c en d, beëindigen de Staten de non-activiteit zodra de grond voor de maatregel is vervallen.

4. De Staten kunnen bij de beslissing waarbij de ombudsman op non-activiteit wordt gesteld, bepalen dat tijdens de duur van de non-activiteit geen salaris of slechts een gedeelte van het salaris zal worden genoten, in het laatste geval onder aanwijzing van het gedeelte dat zal worden genoten.

5. Indien de non-activiteit anders dan door ontslag is geëindigd, kunnen de Staten beslissen dat het niet genoten salaris alsnog geheel of gedeeltelijk zal worden uitbetaald, in het laatste geval onder aanwijzing van het gedeelte dat zal worden uitbetaald.

Artikel 6

1. De ombudsman kan niet tevens zijn:

- a. lid van publiekrechtelijke colleges waarvoor de keuze geschiedt bij of krachtens wettelijk voorschrift uitgeschreven verkiezingen;
- b. lid van een vast college van advies en bijstand aan de regering;
- c. advocaat, procureur of notaris;
- d. lid van het bestuur van een politieke partij, een vakorganisatie of een vereniging of stichting die van overheidswege een subsidie ontvangt.

2. De ombudsman kan voorts geen openbare functie bekleden waaraan een vaste beloning of toelage is verbonden.

3. De ombudsman vervult overigens geen betrekkingen waarvan de uitoefening ongewenst is met het oog op een goede vervulling van zijn ambt of op de handhaving van zijn onpartijdigheid en onafhankelijkheid of van het vertrouwen daarin.

4. De betrekkingen die de ombudsman buiten zijn ambt vervult, worden door hem openbaar gemaakt.

Artikel 7

1. De bezoldiging van de ombudsman wordt bij landsverordening geregeld.

2. De Pensioenregeling politieke gezagsdragers is van overeenkomstige toepassing op de ombudsman, met dien verstande dat hij wordt gelijkgesteld met een statenlid.

3. Bij landsbesluit, houdende algemene maatregelen, worden de overige rechten en plichten van de ombudsman, die deel uitmaken van zijn rechtspositie, geregeld.

Artikel 8

Alvorens zijn ambt te aanvaarden legt de ombudsman in de handen van de voorzitter van de Staten af:

- a. de eed of verklaring en belofte dat hij tot het verkrijgen van zijn benoeming rechtstreeks noch middellijk, onder welke naam of onder

welk voorwendsel ook, aan iemand iets heeft gegeven of beloofd, alsmede dat hij om iets in zijn ambt te doen of te laten rechtstreeks noch middellijk van iemand enig geschenk of enige belofte heeft aangenomen of zal aannemen;

b. de eed of belofte van trouw aan de Staatsregeling.

Artikel 9

1..De Staten benoemen op verzoek van de ombudsman één of meer personen tot ombudsman-plaatsvervanger. De Staten slaan bij de benoeming van de ombudsman-plaatsvervanger zodanig acht op een aanbeveling, opgemaakt door de ombudsman en die de namen bevat van tenminste drie personen.

2. De benoeming van een ombudsman-plaatsvervanger geschiedt voor de duur van de ambtstermijn van de ombudsman op wiens verzoek hij is benoemd.

3. De ombudsman regelt de werkzaamheden van een ombudsman-plaatsvervanger. De ombudsman kan bepalen dat één of meer van de bevoegdheden van de ombudsman mede worden uitgeoefend door een ombudsman-plaatsvervanger met inachtneming van eventueel door de ombudsman vast te stellen richtlijnen.

4. De ombudsman regelt zijn vervanging door een ombudsman-plaatsvervanger voor het geval hij tijdelijk niet in staat is zijn ambt te vervullen.

5. Indien geen ombudsman-plaatsvervanger aanwezig of beschikbaar is, voorzien de Staten zo spoedig mogelijk in de vervanging van de ombudsman. In dat geval eindigt de vervanging zodra de ombudsman weer in staat is zijn ambt vervullen, of indien de ombudsman op non-activiteit is gesteld, op het tijdstip dat de non-activiteit eindigt.

6. Indien de ombudsman voor het einde van zijn ambtstermijn overlijdt of ingevolge artikel 4 wordt ontslagen, blijft de ombudsman-plaatsvervanger, in afwijking van het tweede lid, in functie totdat een nieuwe ombudsman in functie treedt.

7. De artikelen 4 tot en met 6 en 8 zijn van overeenkomstige toepassing op de ombudsman-plaatsvervanger.

Artikel 10

1. De ombudsman beschikt voor het vervullen van zijn taak over een bureau.

2. De ombudsman stelt de werkwijze en de inrichting van het bureau vast.

3. De ombudsman is bevoegd personeel op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht in dienst te nemen. De arbeidsvoorwaarden van het personeel worden neergelegd in een reglement dat door de

ombudsman wordt vastgesteld na verkregen goedkeuring bij landsbesluit.

4. In afwijking van het derde lid zijn de Pensioenlandsverordening overheidsdienaren en de regeling vergoeding behandelings- en verplegingskosten overheidsdienaren van overeenkomstige toepassing op het personeel.

5. De begroting van het bureau alsmede de verantwoording van de gedane uitgaven maken deel van de begroting respectievelijk de rekening van het Land, onder het hoofdstuk **staatsorganen**

Artikel 11

1. De ombudsman is bevoegd binnen een aan hem bij de begroting beschikbaar gestelde budget uitgaven te doen en verplichtingen aan te gaan ten behoeve van de uitvoering van zijn taken.

2. De ombudsman doet jaarlijks een voorstel aan de Staten voor de nodige middelen voor een goede uitoefening van zijn taken.

3. De ombudsman verantwoordt de baten en lasten van het vorige begrotingsjaar in het verslag aan de Staten zoals bedoeld in artikel 27.

§ 3 procedures

Artikel 12

1. Een ieder heeft het recht de ombudsman te verzoeken een onderzoek in te stellen naar de wijze waarop een bestuursorgaan zich in een bepaalde aangelegenheid jegens een natuurlijke persoon of rechtspersoon heeft gedragen, tenzij sedertdien meer dan een jaar is verstreken.

2. Indien binnen een jaar nadat de gedraging plaatsvond, die gedraging aan het oordeel van een rechterlijk instantie dan wel ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening aan het oordeel van een andere instantie is onderworpen, eindigt de termijn een jaar na de datum waarop in die procedure een uitspraak is gedaan waartegen geen beroep meer openstaat of de procedure op een andere wijze is geëindigd.

3. Alvorens het in het eerste lid bedoelde onderzoek in te stellen, gaat de ombudsman na of de verzoeker het bestuursorgaan, en voor zover van toepassing de betrokken ambtenaar, in kennis heeft gesteld van zijn bezwaren tegen de gedraging en in de gelegenheid heeft gesteld zijn zienswijze daaromtrent kenbaar te maken.

4. Het verzoekschrift wordt op schrift gesteld en bevat tenminste:

a. de naam en het adres van de verzoeker;

- b. een zo duidelijk mogelijke omschrijving van de gedraging waarop het verzoekschrift betrekking heeft;
 - c. een aanduiding van het bestuursorgaan of, indien van toepassing, zo mogelijk van de betrokken ambtenaar, waarop het verzoek betrekking heeft;
 - d. een omschrijving waar, wanneer en jegens wie de gedraging heeft plaatsgevonden;
 - e. de reden waarom de verzoeker meent bezwaar te moeten maken tegen de gedraging; en
 - f. de wijze waarop en aan wie de in het derde lid bedoelde in kennisstelling heeft plaatsgevonden en, indien de daar bedoelde zienswijze is gegeven, een omschrijving daarvan.
5. De ombudsman is verplicht aan een verzoek als bedoeld in het eerste lid gevolg te geven behoudens in de gevallen, bedoeld in de artikelen **14 en 15**.
6. Indien het verzoekschrift in een andere dan de Nederlandse, Papiamentse of Engelse taal is gesteld en een vertaling voor een goede behandeling van de klacht noodzakelijk is, kan de ombudsman besluiten het verzoekschrift niet in behandeling te nemen, mits de verzoeker de gelegenheid heeft gehad binnen een door de ombudsman gestelde termijn het verzoekschrift met een vertaling aan te vullen.
7. Indien de verzoeker daartoe de wens te kennen geeft, verleent het bureau van de ombudsman medewerking bij het opstellen van het verzoek.
8. De ombudsman bericht de verzoeker binnen dertig dagen na de indiening van het verzoek omtrent de behandeling ervan.
9. De ombudsman kan gedurende de behandeling van een verzoek de verzoeker en het bestuursorgaan voorstellen doen om onderling tot een oplossing met betrekking tot de gewraakte gedraging te komen.

Artikel 13

1. Indien naar het oordeel van de ombudsman ten aanzien van de in het verzoekschrift bedoelde gedraging voor de verzoeker een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening openstaat, verwijst hij hem onverwijld naar de bevoegde instantie en draagt hij het verzoekschrift, nadat daarop de datum van ontvangst is aangegevend, aan die instantie over.
2. Voor de toepassing van de regeling waarop de openstaande voorziening berust, wordt het verzoekschrift beschouwd als te voldoen aan de in die regeling voorkomende bepalingen met betrekking tot de wijze van indiening en adressering en wordt voorts het tijdstip, waarop het verzoekschrift door de ombudsman is ontvangen, beschouwd als het tijdstip waarop de zaak bij de in die regeling bedoelde instantie aanhangig is gemaakt.

3. De instantie, bedoeld in het tweede lid, stelt de verzoeker in de gelegenheid om binnen dertig dagen nadat zij hiervan mededeling heeft gedaan, zijn verzoekschrift overeenkomstig de voor die voorziening geldende regels aan te vullen of te wijzigen en, in voorkomend geval, het voor behandeling verschuldigde recht te voldoen.

Artikel 14

1. De ombudsman is niet verplicht een onderzoek als bedoeld in artikel 12, eerste lid, in te stellen of voort te zetten, indien:

- a. het verzoekschrift te laat is ingediend of niet voldoet aan de vereisten, vermeld in artikel 12, vierde lid;
- b. het verzoek kennelijk ongegrond is;
- c. het belang van de verzoeker of het gewicht van de gedraging kennelijk onvoldoende is;
- d. de verzoeker een ander is dan degene jegens wie de gedraging heeft plaatsgevonden;
- e. een verzoekschrift, dezelfde gedraging betreffende, bij hem in behandeling is of - behoudens een nieuw feit of een nieuwe omstandigheid bekend is geworden en zulks tot een ander oordeel over bedoelde gedraging zou hebben kunnen leiden - door hem is afgedaan;
- f. ten aanzien van de gedragingen voor de verzoeker een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening heeft opengestaan en hij daarvan geen gebruik heeft gemaakt;
- g. ten aanzien van de gedraging anders dan ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening door een rechterlijke instantie uitspraak is gedaan;
- h. ten aanzien van een gedraging van het bestuursorgaan die nauw samenhangt met het onderwerp van het verzoekschrift een procedure aanhangig is bij een rechterlijke instantie, dan wel ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening bij een andere instantie.

Artikel 15

De ombudsman is niet bevoegd een onderzoek in te stellen of voort te zetten:

- a. indien de aangelegenheid behoort tot het algemeen regeringsbeleid, daaronder begrepen het algemeen beleid ter handhaving van de rechtsorde, of tot het algemeen beleid van het betrokken bestuursorgaan;
- b. betreffende algemeen verbindende voorschriften;
- c. zolang ten aanzien van de gedraging een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening openstaat of ingevolge een zodanige voorziening een procedure aanhangig is;

d. zolang ten aanzien van de gedraging anders dan ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening een procedure bij een rechterlijke instantie aanhangig is, dan wel beroep openstaat tegen een uitspraak die in een zodanige procedure is gedaan;

Artikel. 16

1. Indien de ombudsman op grond van artikel **14** of **15** geen gevolg geeft aan een verzoek tot het instellen van een onderzoek, dan wel het onderzoek niet voortzet, doet hij daarvan zo spoedig mogelijk schriftelijk en met redenen omkleed mededeling aan de verzoeker. In het geval hij een onderzoek niet voortzet doet hij de hiervoor bedoelde mededeling tevens aan het betrokken bestuursorgaan en, in voorkomend geval, aan de betrokken ambtenaar.

2. De ombudsman geeft aan een ieder die daarom verzoekt, afschrift of uittreksel van de mededeling, bedoeld in het eerste lid. Met betrekking tot de daarvoor in rekening te brengen vergoedingen en de eventuele kosteloze verstrekking is het Landsbesluit uitvoeringsregels openbaarheid van bestuur en de eventuele kosteloze verstrekking daarvan het Landsbesluit tarieven in burgerlijke zaken van overeenkomstige toepassing. Tevens legt hij een zodanige mededeling ter inzage op een door hem daarvoor aan te wijzen plaats.

Artikel 17.

1. De ombudsman stelt het bestuursorgaan en indien van toepassing, de ambtenaar, op wiens gedraging het onderzoek betrekking heeft, alsmede in het geval, bedoeld in artikel **12**, eerste lid, de verzoeker in de gelegenheid schriftelijk dan wel - ter beoordeling van de ombudsman - mondeling, al dan niet in elkaars tegenwoordigheid, hun standpunt toe te lichten.

2. De betrokkenen kunnen zich doen vertegenwoordigen of doen bijstaan door een gemachtigde. De gemachtigde legt hiertoe een schriftelijke machtiging over van degene die hij vertegenwoordigt, tenzij hij advocaat is of verschijnt in aanwezigheid van degene die hij vertegenwoordigt.

Artikel 18

1. De ombudsman is bevoegd bij het desbetreffende bestuursorgaan, de verzoeker en, voor zover van toepassing de betrokken ambtenaar, alle inlichtingen te vragen die een aangelegenheid betreffen waarop het onderzoek betrekking heeft. De gevraagde inlichtingen worden verstrekt binnen een door de ombudsman aan te geven termijn.

2. Inlichtingen die betrekking hebben op het beleid, gevoerd onder verantwoordelijkheid van een bestuursorgaan, kan de ombudsman

bij de daarbij betrokken ambtenaren slechts inwinnen door tussenkomst van dat orgaan.

3. Het orgaan door welks tussenkomst de inlichtingen worden ingewonnen, kan zich bij het horen van ambtenaren doen vertegenwoordigen.

4. De betrokkenen, bedoeld in het eerste lid, kunnen zich van het verstrekken van inlichtingen verschonen op grond van wettelijk of andere gewichtige redenen. De ombudsman kan ter staving van het beroep op het verschoningsrecht overlegging vragen van daartoe strekkende bewijsstukken.

Artikel 19

1. De ombudsman is bevoegd ten dienste van het onderzoek het bestuursorgaan, de ambtenaar op wiens gedraging het onderzoek betrekking heeft, de verzoeker, getuigen, deskundigen en tolken op te roepen.

2. De getuigen, deskundigen en tolken zijn verplicht voor de ombudsman te verschijnen en hun diensten en medewerking als zodanig te verlenen.

3. De ombudsman kan bevelen, dat getuigen, deskundigen en tolken die, hoewel opgeroepen, niet zijn verschenen met behulp van de sterke arm voor hem worden gebracht om aan hun verplichting te voldoen.

4. Deskundigen, die zijn opgeroepen, verrichten hun taak onpartijdig en naar beste weten.

5. De tolken en deskundigen zijn verplicht tot geheimhouding van hetgeen hun ter zake van dienstverlening ter kennis komt.

6. De getuigen, deskundigen en tolken kunnen zich van hun verplichtingen verschonen wegens wettelijke of andere gewichtige redenen. Artikel 18, vierde lid, tweede volzin, is van toepassing.

7. De ombudsman is voorts bevoegd ten dienste van het onderzoek incidenteel een beroep te doen op binnen het overheidsapparaat aanwezige deskundigheid. De betrokkenen zijn gehouden hieraan alle medewerking te verlenen.

Artikel 20

Oproepingen ingevolge de artikelen 18 en 19 geschieden bij aangetekende brief, ondertekend door de ombudsman.

Artikel 21

1. De ombudsman kan besluiten dat getuigen niet zullen worden gehoord en deskundigen of tolken niet tot de uitoefening van hun taak zullen worden toegelaten dan na het afleggen van een eed of belofte in de handen van de ombudsman.

2. Getuigen leggen de eed of belofte af "dat zij zullen zeggen de gehele waarheid en niets dan de waarheid"; deskundigen leggen de

eed of belofte af "dat zij verslag zullen doen naar hun geweten"; en tolken leggen de eed of belofte af "dat zij hun plichten als tolk met nauwgezetheid zullen vervullen".

Artikel 22.

1. De ingevolge deze landsverordening door de ombudsman opgeroepen personen ontvangen desverlangd een vergoeding uit 's Lands kas voor reis- en verblijfskosten alsmede wegens tijdsverzuim en daarmee verband houdende kosten overeenkomstig het bij of krachtens het Landsbesluit tarieven in burgerlijke zaken bepaalde.
2. Het eerste lid is niet van toepassing op hen die in de openbare dienst werkzaam zijn, indien zij zijn opgeroepen in verband met hun taak als zodanig.
3. De ombudsman begroot de ingevolge dit artikel verschuldigde vergoeding.

Artikel 23.

1. De ombudsman is te allen tijde bevoegd inzage te vorderen van de boeken en bescheiden, waarvan de inzage naar zijn redelijk oordeel voor de vervulling van zijn taak nodig is, en daarvan afschrift te nemen.
2. De ombudsman heeft te allen tijde toegang tot plaatsen, waarvan de betreding naar zijn redelijk oordeel voor de vervulling van zijn taak nodig is, met uitzondering van woningen.
3. Het betreden van woningen mag slechts geschieden met toestemming van de bewoner.

Artikel 24

1. Alvorens het onderzoek af te ronden en de bevindingen naar aanleiding daarvan in een rapport neer te leggen, stelt de ombudsman het bestuursorgaan en in voorkomend geval de ambtenaar wiens gedraging voorwerp van onderzoek is geweest, alsmede in het in artikel 12, eerste lid bedoelde geval de verzoeker, in kennis van zijn voorlopige bevindingen.
2. De ombudsman stelt het bestuursorgaan, de ambtenaar en de verzoeker in de gelegenheid zich binnen een door hem gestelde termijn over de voorlopige bevindingen uit te spreken.

Artikel 25

1. Zodra de ombudsman het onderzoek heeft afgerond, maakt hij rapport op waarin hij zijn bevindingen neerlegt en zijn oordeel uitspreekt of de gedraging van het bestuursorgaan geheel of gedeeltelijk al dan niet behoorlijk was.
2. De ombudsman neemt, indien de desbetreffende gedraging onderwerp is geweest van een rechterlijke uitspraak anders dan

ingevolge een wettelijk geregelde administratiefrechtelijke voorziening, de rechtsgronden van die uitspraak in acht.

3. De ombudsman zendt het rapport zo spoedig mogelijk aan het bestuursorgaan en, in voorkomend geval, aan de ambtenaar wiens gedraging voorwerp van onderzoek is geweest, alsmede in het in artikel 12, eerste lid, bedoelde geval aan de verzoeker.

4. De ombudsman kan het bestuursorgaan aanbevelingen doen om maatregelen te nemen. Het bestuursorgaan deelt de ombudsman mee of, en zo ja op welke wijze, het aan de aanbevelingen heeft gevolg gegeven en motiveert het niet overnemen dan wel afwijken van de aanbevelingen.

5. In afwijking van het eerste lid spreekt de ombudsman geen oordeel uit indien het onderzoek hem naar zijn oordeel onvoldoende zekerheid verschaft over de feitelijke toedracht van de gedraging waartegen het verzoekschrift gericht is.

6. Artikel 16, tweede lid, is van overeenkomstige toepassing.

§ 4 Slotbepalingen

Artikel 26.

Een ieder die betrokken is bij de uitvoering van deze landsverordening en daarbij de beschikking krijgt over gegevens waarvan hij het vertrouwelijk karakter kent of redelijkerwijs moet vermoeden, en voor wie niet reeds uit hoofde van ambt, beroep of wettelijk voorschrift ter zake van die gegevens een geheimhoudingsplicht geldt, is verplicht tot geheimhouding van die gegevens, behoudens voor zover enig wettelijk voorschrift hem tot mededeling verplicht of uit zijn taak de noodzaak tot mededeling voortvloeit.

Artikel 27

1. De ombudsman brengt jaarlijks verslag uit van zijn werkzaamheden aan de Staten.

2. De ombudsman draagt zorg, dat het verslag openbaar wordt gemaakt en algemeen verkrijgbaar wordt gesteld.

3. Artikel 11 van de Landsverordening openbaarheid van bestuur is van overeenkomstige toepassing met dien verstande, dat de ombudsman bij het verslag gegevens kan voegen, slechts ter vertrouwelijke kennisneming door de Statenleden en de ministers.

4. De Staten zijn bevoegd de ombudsman op te roepen in een zitting van de Staten te verschijnen om inlichtingen te verstrekken.

Artikel. 28.

1. De ombudsman is, al dan niet op verzoek van de Staten, bevoegd dadelijk na het afsluiten van een onderzoek de Staten in te lichten omtrent zijn bevindingen en zijn oordeel.

2. Artikel 27, tweede, derde en vierde lid, zijn van toepassing.

Artikel 29

Deze landsverordening treedt in werking op het tijdstip waarop de Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen in werking treedt.

Artikel 30

Deze landsverordening wordt aangehaald als: Landsverordening ombudsman.



Ombudsman Curaçao
Scharlooweg 41

Tel +5999 461-0303
Fax +5999 461-9483

E-mail info@ombudsman-curacao.cw
Webpage www.ombudsman-curacao.cw